

Judikatūras krājums

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta)

2015. gada 10. decembrī*

Starptautiskās attiecības — Savienības un Marokas nolīgums vēstuļu apmaiņas veidā — Savstarpējā liberalizācija attiecībā uz lauksaimniecības produktiem, pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem, zivīm un zivsaimniecības produktiem — Nolīguma piemērošana Rietumsahārai — Front Polisario — Prasība atcelt tiesību aktu — Rīcībspēja — Tiešs un individuāls skārums — Pieņemamība — Atbilstība starptautiskajām tiesībām — Pienākums norādīt pamatojumu — Tiesības uz aizstāvību

Lieta T-512/12

Front populaire pour la libération de la saquia-el-hamra et du rio de oro (Front Polisario), ko sākotnēji pārstāvēja *C.-E. Hafiz* un *G. Devers*, vēlāk – *G. Devers*, advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Savienības Padomi, ko pārstāv *S. Kyriakopoulou*, *Á. de Elera-San Miguel Hurtado*, *A. Westerhof Löfflerová* un *N. Rouam*, pārstāvji,

atbildētāja,

ko atbalsta

Eiropas Komisija, ko sākotnēji pārstāvēja *F. Castillo de la Torre*, *E. Paasivirta* un *D. Stefanov*, vēlāk – *F. Castillo de la Torre* un *E. Paasivirta*, pārstāvji,

persona, kas iestājusies lietā,

par prasību atcelt Padomes 2012. gada 8. marta Lēmumu 2012/497/ES par Eiropas Savienības un Marokas Karalistes nolīguma noslēgšanu vēstuļu apmaiņas veidā par savstarpējiem liberalizācijas pasākumiem attiecībā uz lauksaimniecības produktiem, pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem, zivīm un zivsaimniecības produktiem, 1., 2. un 3. protokola un šo protokolu pielikumu aizstāšanu un grozījumiem Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu nolīgumā, ar kuru izveido asociāciju starp Eiropas Kopienām un to dalībvalstīm, no vienas puses, un Marokas Karalisti, no otras puses (OV L 241, 2. lpp.).

VISPĀRĒJĀ TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs *D. Gracijas* [*D. Gratsias*] (referents), tiesneši *M. Kančeva* [*M. Kancheva*] un *K. Veters* [*C. Wetter*],

* Tiesvedības valoda – franču.

sekretāre S. Bukšeka Tomaca [*S. Bukšek Tomac*], administratore,
ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 16. jūnija tiesas sēdi,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

Par Rietumsahāras starptautisko statusu

- 1 Rietumsahāra ir teritorija Āfrikas ziemeļrietumos, kas ziemeļos robežojas ar Maroku, ziemeļaustrumos ar Alžīriju, austrumos un dienvidos ar Mauritāniju, savukārt tās rietumu krasts ir vērsts uz Atlantijas okeānu. To 1884. gada Berlīnes (Vācija) konferences rezultātā kolonizēja Spānijas Karaliste, un kopš Otrā pasaules kara tā bija Spānijas province. Pēc neatkarības iegūšanas 1956. gadā Marokas Karaliste pieprasīja Rietumsahāras “atbrīvošanu”, uzskatot, ka tai pieder šī teritorija.
- 2 1960. gada 14. decembrī Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Ģenerālā asambleja pieņēma rezolūciju 1514 (XV) par neatkarības piešķiršanu koloniālajām zemēm un tautām.
- 3 1963. gadā – pēc tam, kad Spānijas Karaliste, piemērojot ANO Statūtu 73. panta e) punktu, bija nosūtījusi informāciju, – ANO Rietumsahāru iekļāva to teritoriju sarakstā, kurām nav savas pārvaldes. Tā joprojām ir atrodama šajā sarakstā.
- 4 ANO Ģenerālā asambleja 1966. gada 20. decembrī pieņēma rezolūciju 2229 (XXI) par Ifni un Spānijas Sahāras jautājumu, no jauna apstiprinot “Spānijas Sahāras [...] tautas neatņemamās tiesības uz pašnoteikšanos”. Tā lūdza Spānijas Karalisti kā pārvaldītāju valsti “cik vien ātri iespējams un saskaņā ar Spānijas Sahāras pirmiedzīvotāju vēlmēm, apspriežoties ar Marokas un Mauritānijas valdībām, kā arī ar jebkuru citu ieinteresēto pusi, izstrādāt tā referenduma organizēšanas kārtību, kuru varētu rīkot ANO paspārnē, lai ļautu teritorijas pirmiedzīvotājiem brīvi izmantot savas tiesības uz pašnoteikšanos”.
- 5 Prasītāja *Front populaire pour la libération de la saquia-el-hamra et du rio de oro (Front Polisario)* [Sakijas el Hamras un Vādī ed Dehabas atbrīvošanas tautas fronte (Polisario fronte)] tika dibināta 1973. gada 10. maijā. Atbilstīgi 2011. gada decembrī tās trīspadsmitā kongresa laikā pieņemto statūtu 1. pantam “tā ir nacionālā atbrīvošanās kustība – Rietumsahāras iedzīvotāju ilgas pretošanās dažādajiem ārvalstu okupācijas veidiem rezultāts”.
- 6 Spānijas Karaliste 1974. gada 20. augustā informēja ANO par to, ka tā izsaka priekšlikumu ANO paspārnē organizēt Rietumsahārā referendumu.
- 7 Ar Rezolūciju 3292 (XXIX) par Spānijas Sahāras jautājumu, kas pieņemta 1974. gada 13. decembrī, ANO Ģenerālā asambleja nolēma lūgt Starptautiskajai Tiesai konsultatīvu atzinumu par to, vai Rietumsahāra (*Rio de Oro* un *Sakiet el Hamra*) tad, kad to kolonizēja Spānijas Karaliste, bija bezsaimnieka teritorija (*terra nullius*). Gadījumā, ja atbilde uz šo pirmo jautājumu būtu noliedzoša, Starptautiskajai Tiesai tika lūgts paust viedokli par Rietumsahāras tiesiskajām attiecībām ar Marokas Karalisti un Mauritānijas kopienu. Turklāt ANO Ģenerālā asambleja lūdza Spānijas Karalisti, ko tā kvalificēja kā pārvaldītāju valsti, atlikt referendumu, ko tā plānoja organizēt Rietumsahārā, kamēr tā nebūs izteikusi savu viedokli par politiku, kas jāisteno, lai paātrinātu teritorijas dekolonizācijas procesu. Tā arī lūdza īpašo komiteju, kuras uzdevums bija izpētīt situāciju saistībā ar šā sprieduma 2. punktā minētās rezolūcijas piemērošanu, “sekot situācijai teritorijā, tostarp nosūtot uz teritoriju apmeklējuma misiju”.

- 8 Starptautiskā Tiesa 1975. gada 16. oktobrī sniedza tai lūgto konsultatīvo atzinumu (Rietumsahāra, konsultatīvais atzinums, ST Krājums 1975, 12. lpp.). Saskaņā ar šo atzinumu Rietumsahāra (*Rio de Oro* un *Sakiet el Hamra*) nebija bezsaimnieka teritorija (*terra nullius*) tad, kad to kolonizēja Spānijas Karaliste. Starptautiskā Tiesa savā atzinumā norādīja arī, ka Rietumsahārai bija tiesiskas attiecības ar Marokas Karalisti un Mauritānijas kopienu, taču ne fakti, ne informācija, kas tikuši tai darīti zināmi, neļauj konstatēt nekādu suverenitātes saikni starp Rietumsahāru, no vienas puses, un Marokas Karalisti vai Mauritānijas kopienu, no otras puses. Tādējādi Starptautiskā Tiesa sava atzinuma 162. punktā apstiprināja, ka tā nav konstatējusi tādu tiesisku attiecību pastāvēšanu, kas varētu grozīt ANO Ģenerālās asamblejas 1960. gada 14. decembra rezolūcijas 1514 (XV) par neatkarības piešķiršanu koloniālajām zemēm un tautām (skat. šā sprieduma 2. punktu) piemērošanu attiecībā uz Rietumsahāras dekolonizāciju un, it īpaši, attiecībā uz pašnoteikšanās principa piemērošanu, pateicoties teritorijas iedzīvotāju brīvas un autentiskas gribas izpaušmei.
- 9 1975. gada rudenī situācija Rietumsahārā pasliktinājās. Savā runā, ko iepriekš minētā Starptautiskās Tiesas atzinuma paziņošanas dienā teica Marokas karalis, uzskatot, ka “visi” ir atzinuši, ka Rietumsahāra pieder Marokai un ka marokāņiem atliek tikai “okupēt [viņu] teritoriju”, viņš aicināja organizēt “miera gājienu” uz Rietumsahāru ar 350 000 cilvēku dalību.
- 10 ANO Drošības padome (turpmāk tekstā – “Drošības padome”) vērsās pie iesaistītajām un ieinteresētajām pusēm, lai tās parāda savaldību un samērību, un trīs rezolūcijās par Rietumsahāru, proti, 1975. gada 22. oktobra rezolūcijā 377 (1975), 1975. gada 2. novembra rezolūcijā 379 (1975) un 1975. gada 6. novembra rezolūcijā 380 (1975), pauda bažas par smago situāciju reģionā. Pēdējā no šīm rezolūcijām tā pauda nožēlu par Marokas karaļa paziņotā gājiena veikšanu un pieprasīja Marokas Karalistei nekavējoties atvilkt visus minētā gājiena dalībniekus no Rietumsahāras teritorijas.
- 11 1975. gada 14. novembrī Madridē (Spānija) Spānijas Karaliste, Marokas Karaliste un Mauritānijas Islāma Republika parakstīja principiālu deklarāciju par Rietumsahāru (Madrides nolīgums). Šajā deklarācijā Spānijas Karaliste no jauna pauda savu apņemšanos dekolonizēt Rietumsahāru. Turklāt tika panākta vienošanās par to, ka Spānijas Karalistes kā Rietumsahāras pārvaldītājas valsts vara un atbildība tiks nodota trīspusējai pagaidu administrācijai.
- 12 Spānijas Karaliste 1976. gada 26. februārī informēja ANO ģenerālsēkretāru par to, ka no šā datuma tā pārtrauc savu klātbūtni Rietumsahārā un ka tā turpmāk sevi uzskatīs par atbrīvotu no jebkādas starptautiskas atbildības par tās pārvaldīšanu. Starplaikā Rietumsahārā izcēlās bruņots konflikts starp Marokas Karalisti, Mauritānijas Islāma Republiku un *Front Polisario*.
- 13 Marokas Karaliste un Mauritānijas Islāma Republika 1976. gada 14. aprīlī parakstīja konvenciju par robežas iezīmēšanu, saskaņā ar kuru tās savā starpā sadalīja Rietumsahāras teritoriju. Tomēr, piemērojot 1979. gada augustā noslēgtu miera līgumu starp to un *Front Polisario*, Mauritānijas Islāma Republika atstāja Rietumsahāras teritoriju. Pēc šīs izešanas Maroka paplašināja savu okupāciju attiecībā uz Rietumsahāras teritoriju, ko bija atstājusi Mauritānija.
- 14 ANO Ģenerālā asambleja 1979. gada 21. novembra rezolūcijā 34/37 par Rietumsahāras jautājumu no jauna apliecināja “Rietumsahāras tautas neatņemamās tiesības uz pašnoteikšanos un neatkarību” un pauda gandarījumu par noslēgtu miera līgumu starp Mauritānijas Islāma Republiku un *Front Polisario* (šā sprieduma 13. punkts). Tā turklāt pauda dziļu nožēlu par “situācijas pasliktināšanos, ko izraisa Rietumsahāras okupācijas turpināšanās, ko veikusi Maroka, un šīs okupācijas paplašināšanos uz teritoriju, kuru nesen bija atstājusi Mauritānija”. Tā arī lūdza Marokas Karalisti iesaistīties miera procesa attīstībā, un šajā ziņā tā ieteica *Front Polisario*, kas “pārstāv Rietumsahāras tautu, pilnā mērā iesaistīties visos taisnīga, ilgstoša un galīga politiska Rietumsahāras jautājuma risinājuma meklējumos”.
- 15 Bruņotais konflikts starp *Front Polisario* un Marokas Karalisti turpinājās. Tomēr 1988. gada 30. augustā abas puses principā piekrita noregulējuma priekšlikumiem, kurus tostarp izteica ANO ģenerālsēkretārs. Šā plāna pamatā bija uguns pārtraukšana starp konfliktējošajām pusēm, un tajā bija paredzēts pārejas

periods, kam bija jāļauj organizēt pašnoteikšanās referendumu, ko kontrolētu ANO. Ar 1991. gada 29. aprīļa rezolūciju 690 (1991) par situāciju Rietumsahārā Drošības padome savā pakļautībā izveidoja Apvienoto Nāciju Organizācijas misiju referendumu organizēšanai Rietumsahārā (*MINURSO*). Pēc tam, kad *MINURSO* izvērsa savu darbību, uguns pārtraukšana, par kuru bija vienojušās Marokas Karaliste un *Front Polisario*, kopumā tika ievērota, taču referendums vēl nav ticis noorganizēts, lai gan abu ieinteresēto pušu centieni šajā ziņā un sarunas turpinās.

- 16 Pašlaik lielāko Rietumsahāras teritorijas daļu kontrolē Marokas Karaliste, savukārt *Front Polisario* kontrolē mazāku teritoriju ar ļoti nelielu iedzīvotāju skaitu teritorijas austrumos. *Front Polisario* kontrolētā teritorija no Marokas Karalistes kontrolētās teritorijas ir atdalīta ar smilšu sienu, kuru ir uzcēlusi Marokas Karaliste un kontrolē Marokas armija. Liels skaits bēgļu no Rietumsahāras dzīvo netālu no Rietumsahāras Alžīrijā izvietotās nometnēs, kuras pārvalda *Front Polisario*.

Par apstrīdēto lēmumu un tā priekšvēsturi

- 17 Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu nolīgums par asociācijas izveidi starp Eiropas Kopienām un to dalībvalstīm, no vienas puses, un Marokas Karalisti, no otras puses (OV 2000, L 70, 2. lpp.; turpmāk tekstā – “Asociācijas nolīgums ar Maroku”), tika noslēgts Briselē 1996. gada 26. februārī.
- 18 Saskaņā ar tā 1. pantu tiek izveidota asociācija starp Eiropas Kopienu un Eiropas Ogļu un tērauda kopieni (kas Asociācijas nolīgumā ar Maroku ir apzīmētas kopīgi kā “Kopiena”), kā arī to dalībvalstīm, no vienas puses, un Marokas Karalisti, no otras puses. Asociācijas nolīgumā ar Maroku ir astoņas sadaļas par, attiecīgi, preču brīvu apriti, tiesībām veikt uzņēmējdarbību un sniegt pakalpojumus, “maksājumiem, kapitālu, konkurenci un citiem ekonomiskiem noteikumiem”, sadarbību ekonomikā, sadarbību ekonomikā sociālajā un kultūras jomā, finansiālo sadarbību un, visbeidzot, institucionāliem, vispārīgiem un nobeiguma noteikumiem. Asociācijas nolīgumam ar Maroku ir pievienoti arī septiņi pielikumi, no kuriem pirmajos sešos ir uzskaitīti produkti, uz kuriem attiecas daži šā nolīguma 10., 11. un 12. panta noteikumi (kuri visi ir daļā par preču brīvu apriti), savukārt septītais pielikums attiecas uz intelektuālo, rūpniecisko un komerciālo īpašumu. Turklāt Asociācijas nolīgumam ar Maroku ir pievienoti pieci protokoli, attiecīgi – par pasākumiem, kas attiecas uz Marokas izcelsmes lauksaimniecības produktu ievēšanu Kopienā, par pasākumiem, kas attiecas uz Marokas izcelsmes zvejniecības produktu ievēšanu Kopienā, par pasākumiem, kas attiecas uz Kopienas izcelsmes lauksaimniecības produktu ievēšanu Marokā, par produktu izcelsmes definīciju un administratīvās sadarbības metodēm un, visbeidzot, par pārvaldes iestāžu sadarbību muitas jautājumos. 1., 4. un 5. protokolam ir savi pielikumi, un 4. protokola par ražojumu izcelsmes definīciju pielikumi ir ļoti apjomīgi.
- 19 Asociācijas nolīgums ar Maroku, tam pievienotie protokoli, kā arī Nobeiguma aktam pievienotās deklarācijas un vēstuļu apmaiņas Eiropas Kopienas un Eiropas Ogļu un tērauda kopienas vārdā tika apstiprināti ar Padomes un Komisijas 2000. gada 24. janvāra Lēmumu 2000/204/EK, EOTK par noslēgto Asociācijas nolīgumu ar Maroku (OV L 70, 1. lpp.).
- 20 Atbilstīgi Padomes 2012. gada 8. marta Lēmumam 2012/497/ES par Eiropas Savienības un Marokas Karalistes nolīguma noslēgšanu vēstuļu apmaiņas veidā par savstarpējiem liberalizācijas pasākumiem attiecībā uz lauksaimniecības produktiem, pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem, zivīm un zivsaimniecības produktiem, 1., 2. un 3. protokola un šo protokolu pielikumu aizstāšanu un grozījumiem Asociācijas nolīgumā ar Maroku (OV L 241, 2. lpp.; turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”) Eiropas Savienības Padome Eiropas Savienības vārdā apstiprināja Savienības un Marokas Karalistes nolīgumu vēstuļu apmaiņas veidā par savstarpējiem liberalizācijas pasākumiem, par 1.–3. protokola un to pielikumu aizstāšanu un par grozījumiem Asociācijas nolīgumā ar Maroku.

21 Ar apstrīdēto lēmumu apstiprinātajā nolīguma tekstā, kas publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, ir svītrots Asociācijas nolīguma ar Maroku 10. pants, kas iekļauts tā II sadaļā par preču brīvu apriti, un veikti grozījumi tās pašas sadaļas 7., 15., 17. un 18. pantā, kā arī II nodaļas, kas arī ir iekļauta šajā sadaļā, virsrakstā. Turklāt ar apstrīdēto lēmumu apstiprinātais nolīgums aizstāj Asociācijas nolīguma ar Maroku 1.–3. protokolu.

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

22 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2012. gada 19. novembrī, prasītāja cēla šo prasību. Atbildot uz lūgumu novērst trūkumus, prasītāja 2013. gada 2. un 31. janvārī iesniedza tostarp pierādījumu, ka tās advokātam piešķirtās pilnvaras ir noteikusi persona, kurai ir tiesības rīkoties *Front Polisario* vārdā, kā arī tās statūtus.

23 Pēc tam, kad Padome 2013. gada 16. aprīlī iesniedza iebildumu rakstu, Vispārējā tiesa procesa organizatoriskā pasākuma ietvaros lūdza prasītāju atbildēt uz dažiem jautājumiem. Šajā kontekstā tā it īpaši lūdza prasītāju, pamatojoties uz pierādījumiem, norādīt, vai tā ir veidota kā juridiska persona atbilstīgi kādas starptautiski atzītas valsts tiesībām. Turklāt prasītājam tika lūgts iesniegt apsvērumus par argumentiem, kurus savā iebildumu rakstā izklāstījusi Padome un atbilstīgi kuriem prasība ir jānoraida kā nepieņemama.

24 Uz Vispārējās tiesas jautājumiem prasītāja atbildēja ar procesuālo rakstu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2013. gada 26. septembrī.

25 Ar Vispārējās tiesas astotās palātas priekšsēdētāja 2013. gada 6. novembra rīkojumu Eiropas Komisijai tika atļauts iestāties lietā Padomes prasījumu atbalstam. Komisija savu iestāšanās rakstu iesniedza 2013. gada 17. decembrī. Padome un prasītāja savus apsvērumus par minēto iestāšanās rakstu iesniedza attiecīgi 2014. gada 24. janvārī un 20. februārī.

26 Pēc tiesneša referenta priekšlikuma Vispārējā tiesa (astotā palāta) nolēma sākt tiesvedības mutvārdu daļu. Izmantojot procesa organizatoriskos pasākumus, tā lūdza Padomi un Komisiju atbildēt uz vienu jautājumu. Tās noteiktajā termiņā atbildēja uz šo jautājumu.

27 Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2015. gada 2. jūnijā, prasītāja lūdza atļaut lietām materiāliem pievienot trīs dokumentus, kuri iepriekš nebija iesniegti un kurus tā uzskatīja par būtiskiem strīda atrisināšanai. Ar 2015. gada 12. jūnija lēmumu Vispārējās tiesas astotās palātas priekšsēdētājs nolēma šo lūgumu, kā arī lūgumam pievienotos dokumentus pievienot lietas materiāliem.

28 Atbildētāja un persona, kas iestājusies lietā, tiesas sēdē sniedza savus apsvērumus par konkrētajiem dokumentiem. Šajā kontekstā Padome norādīja, ka šie dokumenti esot tikuši iesniegti novēloti un ka katrā ziņā tie debatēm nesniedzot nekādus jaunus faktus. Komisija savukārt pauda šaubas par to nozīmi strīda atrisināšanā.

29 Prasītāja lūdz atcelt apstrīdēto lēmumu “un [...] līdz ar to visus tā īstenošanas aktus”.

30 Tomēr tiesas sēdē prasītājas pārstāvis norādīja, ka atsauce uz “visiem īstenošanas aktiem” ir pārrakstīšanās kļūdas rezultāts un ka prasītājas prasījumi ir jāsaprot tādējādi, ka tā lūdz tikai atcelt apstrīdēto lēmumu. Šis paziņojums tika atzīmēts tiesas sēdes protokolā.

31 Turklāt savos apsvērumos par Komisijas iestāšanās rakstu prasītāja lūdza piespriest Padomei un Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

32 Padomes prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

- noraidīt prasību kā nepieņemamu;
- ja Vispārējai tiesai būtu jāatzīst prasība par pieņemamu, tad to noraidīt kā nepamatotu;
- piespriest prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

33 Komisija atbalsta Padomes prasījumus, kuros lūgts prasību noraidīt kā nepieņemamu vai, ja tas nav iespējams, kā nepamatotu, un turklāt lūdz piespriest prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Par pieņemamību

Par Front Polisario procesuālo tiesībspēju

34 Atbilstīgi LESD 263. panta ceturtajai daļai jebkura fiziska vai juridiska persona ar pirmajā un otrajā daļā minētajiem nosacījumiem var celt prasību par tiesību aktu, kas adresēts šai personai vai kas viņu skar tieši un individuāli, un par reglamentējošu aktu, kas viņu skar tieši, bet nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem.

35 1991. gada 2. maija Vispārējās tiesas Reglamenta, kas bija spēkā prasības pieteikuma iesniegšanas brīdī, 44. panta 5. punktā bija paredzēts:

“Prasības pieteikumam, ko iesniedz privāto tiesību juridiska persona, pievieno:

- a) juridiskās personas statūtus vai nesenu izrakstu no sabiedrību vai apvienību reģistra, vai arī kādu citu tās juridiskās pastāvēšanas pierādījumu;
- b) pierādījumu tam, ka advokātu ir pilnvarojusi persona, kas ir tiesīga to darīt.”

36 Turklāt atbilstīgi 1991. gada 2. maija Reglamenta 44. panta 6. punktam, ja prasības pieteikums neatbilst šā panta 3.–5. punktā noteiktajām prasībām, sekretārs nosaka pieņemamu termiņu, kurā prasītājam ir jānovērš trūkumi prasības pieteikumā vai arī jāiesniedz kāds no minētajos punktos paredzētajiem dokumentiem.

37 Savā prasībā prasītāja norāda, ka tā ir “starptautisko tiesību subjekts ar starptautiskas juridiskas personas statusu, kas starptautiskajās tiesībās atzīts par labu nacionālajām atbrīvošanās kustībām”. Tā arī apgalvo, atsaucoties uz vairākiem dokumentiem, ko tā ir pievienojusi prasības pieteikumam, ka “ANO instances, Eiropas Savienības struktūras un Marokas [Karaliste] ir to atzinušas par Rietumsahāras tautas pārstāvi [...] sarunās”. Tā piebilst, ka gan ANO Drošības padome, gan ANO Ģenerālā asambleja ir atzinušas miera līguma, ko tā 1979. gada augustā noslēdza ar Mauritāniju, spēkā esamību (skat. šā sprieduma 13. punktu). Visbeidzot, tā atsaucas uz to, ka divās rezolūcijās Eiropas Parlaments ir lūdzis to, kā arī Marokas Karalisti sadarboties ar Starptautisko Sarkanā Krusta komiteju, kā arī ar ANO.

38 Prasītāja savam prasības pieteikumam nepievienoja dokumentus, kas paredzēti 1991. gada 2. maija Reglamenta 44. panta 5. punktā. Pēc tam, kad tiesas kanceleja bija noteikusi termiņu prasības pieteikuma trūkumu novēršanai, prasītāja iesniedza izvilkumus no saviem statūtiem, sava advokāta pilnvarojumu, ko izsniegusi persona, kurai statūtos ir noteiktas tiesības to darīt, proti, tās ģenerālsēkretārs, kā arī pierādījumu par ģenerālsēkretāra ievēlšanu. Turpretī tā neiesniedza papildu dokumentus, lai pierādītu, ka tā ir juridiska persona.

39 Šajos apstākļos Vispārējā tiesa noteica iepriekš 23. punktā minēto procesa organizatorisko pasākumu.

40 Atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumiem, prasītāja paziņoja:

“*Front Polisario* nav izveidota kā juridiskā persona atbilstoši nevienas valsts – neatkarīgi no tā, vai tā ir starptautiski atzīta vai nē, – tiesībām. Tieši tāpat kā kāda ārvalsts vai pati Eiropas Savienība, *Front Polisario* nevar savu likumīgo pastāvēšanu balstīt uz kādas valsts iekšējām tiesībām.”

41 Tā turklāt apgalvoja, ka tā ir “starptautisko publisko tiesību objekts”, un piebilda:

“*Front Polisario* nekādā veidā nav jāiesniedz pierādījumi par tās izveidi atbilstīgi kādas starptautiski atzītas valsts iekšējām tiesībām. Tā ir Rietumsahāras tautas suverenitātes izpausme, un tās pastāvēšana nevar būt atkarīga no agrākās koloniālās varas – Spānijas Karalistes – tiesību sistēmas, kura jau četrdesmit gadus nepilda visus savus starptautiskos pienākumus, un vēl jo mazāk no okupācijas varas – Marokas –, kura uzspiež savu tiesību sistēmu, nelikumīgi izmantojot bruņotos spēkus [...]”.

42 Padome norāda, ka prasītāja “nav pierādījusi tās tiesībspēju šādas prasības celšanai”. Tā uzskata, ka prasītāja, šķiet, ir pielīdzinājusi tās Rietumsahāras tautas pārstāvja statusu pilntiesīgas juridiskas personas esamībai atbilstīgi starptautiskajām tiesībām, kas ir raksturīgi suverēnām valstīm. Padome apstrīd šo divu jēdzienu pielīdzināšanu un to, ka prasītāja varētu tikt pielīdzināta valstij.

43 Padome piebilst, ka, pat ja tiktu pieņemts, ka prasītāja ir tikusi atzīta kā nacionālā atbrīvošanās kustība, un tai tādējādi būtu juridiskas personas statuss, tas automātiski nenozīmētu procesuālo tiesībspēju celt prasību Savienības tiesās. Padome uzskata, ka ar to, ka ANO to ir atzinusi par Rietumsahāras tautas pārstāvi, tai, lielākais, ir piešķirta iespēja piedalīties ANO notiekošajās sarunās par Rietumsahāras statusu un kopā ar Marokas Karalisti būt tās sarunu partnerim šajā nolūkā. Turpretī ar šo atzīšanu tai neesot piešķirts *locus standi* tiesās ārpus ANO konteksta, kurām nav jārisina starptautisks strīds, kas tai ir ar Marokas Karalisti.

44 Komisija paziņo, ka tā neapstrīd “*Front Polisario* Rietumsahāras tautas pārstāvja statusu, kuru atzinusi ANO Ģenerālā asambleja”.

45 Tomēr tā piebilst:

“*Front Polisario* juridiskās personas statuss ir apšaubāms. Kā Rietumsahāras tautas pārstāvei tai var būt tikai funkcionāls un pārejošs juridiskās personas statuss.”

46 Ņemot vērā lietas dalībnieku argumentus, vispirms ir jāprecizē, ka šajā gadījumā nav jānosaka ne tas, vai *Front Polisario* var tikt kvalificēta kā “nacionālā atbrīvošanās kustība”, ne pat tas, vai ar šādu kvalifikāciju, ja tiktu pieņemts, ka tā atbilst patiesībai, pietiek, lai tai tiktu piešķirts juridiskas personas statuss. Vispārējai tiesai ir jālemj par to, vai *Front Polisario* var būt lietas dalībnieks tajā notiekošajā tiesvedībā, lai atbilstīgi LESD 263. panta ceturtajai daļai pieprasītu apstrīdētā lēmuma atcelšanu.

47 Vēl ir jānorāda, ka no LESD 263. panta ceturtajās daļas formulējuma izriet, ka tikai fiziskas un juridiskas personas var celt prasību atcelt tiesību aktu saskaņā ar šo tiesību normu. Piemēram, savā 1984. gada 27. novembra spriedumā *Bensider u.c./Komisija* (50/84, Krājums, EU:C:1984:365, 9. punkts) Eiropas Savienības Tiesa prasību noraidīja kā nepieņemamu tāpēc, ka to bija iesniegusi komercsabiedrība, kura minētās prasības celšanas laikā vēl nebija ieguvusi juridiskas personas statusu.

48 Tomēr Tiesa savā 1982. gada 28. oktobra spriedumā *Groupement des Agences de voyages/Komisija* (135/81, Krājums, EU:C:1982:371, 10. punkts) norādīja, ka jēdziens “juridiska persona”, kāds tas ir norādīts LESD 263. panta ceturtajā daļā, ne vienmēr sakrīt ar jēdzieniem, kas raksturīgi dažādajām dalībvalstu tiesību sistēmām. Lietā, kurā pieņemts minētais spriedums, Tiesa atzina par pieņemamu prasību, kuru iesniegusi tādu “desmit ceļojuma aģentūru gadījuma rakstura asociācija, kuras

apvienojušās, lai kopā piedalītos iepirkuma procedūrā”, par Komisijas lēmumu izslēgt šo asociāciju no iepirkuma procedūras. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka Komisija pati ir atzinusi šīs asociācijas iesniegtā piedāvājuma pieņemamību un to noraidījusi pēc tam, kad tika veikta salīdzinoša visu pretendentu izskatīšana. Tādējādi Tiesa uzskatīja, ka Komisija nevar apstrīdēt tādas struktūras procesuālo rīcībspēju, kurai tā ir ļāvusi piedalīties iepirkumu procedūrā un kurai tā ir nosūtījusi noraidošo lēmumu pēc visu pretendentu [piedāvājumu] salīdzinošas izskatīšanas (spriedums *Groupement des Agences de voyages*/Komisija, minēts iepriekš, EU:C:1982:371, 9.–12. punkts).

- 49 Tāpat arī 1974. gada 8. oktobra spriedumos *Union syndicale – Service public européen* u.c./Padome (175/73, Krājums, EU:C:1974:95, 9.–17. punkts) un *Syndicat général du personnel des organismes européens*/Komisija (18/74, Krājums, EU:C:1974:96, 5.–13. punkts) Tiesa uzskatīja vairākus faktus, proti, pirmkārt, to, ka Savienības ierēdņiem ir tiesības apvienoties un tie it īpaši var būt arodbiedrību vai profesionālo organizāciju biedri, otrkārt, to, ka prasītāji abās šajās lietās ir arodbiedrības, kas apvieno nozīmīgu skaitu Savienības iestāžu ierēdņu un darbinieku, treškārt, to, ka to statūti un iekšējā struktūra ir tādi, kas tām nodrošina autonomiju, kas nepieciešama, lai juridiskajās attiecībās rīkotos kā atbilstīgas organizācijas, un, ceturtkārt, to, ka Komisija tās ir atzinusi par sarunu partneriem sarunās, lai secinātu, ka tām nevar tikt liegta procesuālā rīcībspēja Savienības tiesās, ceļot prasību atcelt tiesību aktu, ievērojot LESD 263. panta ceturtajā daļā paredzētos nosacījumus.
- 50 Visbeidzot, jāatgādina arī, ka 2007. gada 18. janvāra spriedumā *PKK un KNK*/Padome (C-229/05 P, Krājums, EU:C:2007:32, 109.–112. punkts) Tiesa atzina par pieņemamu prasību atcelt tiesību aktu, kuru bija iesniegusi organizācija, attiecībā uz kuru veikti ierobežojoši pasākumi saistībā ar cīņu pret terorismu, nenoskaidrojot, vai šī organizācija ir juridiska persona. Atgādinot judikatūru, atbilstīgi kurai Savienība ir tiesību savienība, Tiesa norādīja, ka, ja likumdevējs ir uzskatījis, ka konkrētā organizācija turpina pietiekamā mērā pastāvēt, lai tai varētu tikt piemēroti konkrēti ierobežojoši pasākumi, saskanības un taisnīguma apsvērumi liek atzīt šai organizācijai spēju apstrīdēt šo pasākumu. Izdarot jebkādu citu secinājumu, organizācija varētu tikt iekļauta attiecīgajā sarakstā, nedodot tai tiesības celt prasību pret šo iekļaušanu.
- 51 Tomēr, lai gan iepriekš minētā judikatūra parāda, ka Savienības tiesas var pieļaut tādas organizācijas procesuālo rīcībspēju tajās notiekošā tiesvedībā, kurām nav tiesībspējas, kas būtu analoga tai, ko piešķir dalībvalsts vai trešās valsts tiesības, vai kurām pat nav juridiskas personas statusa atbilstīgi šīm tiesībām, ir jānorāda, ka 1963. gada 14. novembra rīkojumā *Lassalle*/Parlaments (15/63, Krājums, EU:C:1963:47, 97. un 100. lpp.) Tiesa norādīja, ka faktori, kuri pamato procesuālo rīcībspēju Savienības tiesās notiekošā tiesvedībā, cita starpā ietver autonomiju un atbildību, pat ja tās ir ierobežotas, un noraidīja pieteikumu par iestāšanos lietā, ko bija iesniegusi Parlamenta personāla komiteja, kas, pēc Tiesas domām, neatbilda šiem kritērijiem. Šis apsvērumus ir atspoguļots arī šā sprieduma 49. punktā minētajā judikatūrā, ciktāl tas izskaidro Tiesas konstatējumu, atbilstīgi kuram arodbiedrību, kuras iesniedza prasības konkrētajās lietās, statūti un iekšējā struktūra tām nodrošināja autonomiju, kas nepieciešama, lai tiesiskajās attiecībās rīkotos kā atbildīgas struktūras.
- 52 Ņemot vērā šo judikatūru, ir jāsecina, ka dažos īpašos gadījumos organizācija, kura nav juridiska persona atbilstīgi kādas dalībvalsts vai trešās valsts tiesībām, tomēr var tikt uzskatīta par “juridisku personu” LESD 263. panta ceturtajās daļās izpratnē un tai var tikt ļauts celt tiesā prasību atcelt tiesību aktu, pamatojoties uz šo tiesību normu (šajā ziņā skat. spriedumus *Groupement des Agences de voyages* /Komisija, minēts 48. punktā, EU:C:1982:371, 9.–12. punkts, un *PKK un KNK*/Padome, minēts 50. punktā, EU:C:2007:32, 109.–112. punkts). Tas tā ir tostarp tad, ja savā darbībā vai rīcībā Savienība un tās iestādes uzskata konkrēto organizāciju par tādu, kura ir atsevišķs subjekts, kuram var būt tam raksturīgās tiesības vai kurš var tikt pakļauts pienākumiem vai ierobežojumiem.
- 53 Tā priekšnoteikums tomēr ir, ka konkrētajai organizācijai ir statūti un iekšējā struktūra, kas tai nodrošina nepieciešamo autonomiju, lai tiesiskajās attiecībās tā rīkotos kā atbildīga organizācija (šajā ziņā skat. rīkojumu *Lassalle*/Parlaments, minēts 51. punktā, EU:C:1963:47, 100. lpp., un spriedumus

Union syndicale – Service public européen u.c./Padome, minēts 49. punktā, EU:C:1974:95, 9.–17. punkts, un *Syndicat général du personnel des organismes européens*/Komisija, minēts 49. punktā, EU:C:1974:96, 5.–13. punkts).

- 54 Šajā lietā ir jākonstatē, ka iepriekš 53. punktā minētie nosacījumi attiecībā uz *Front Polisario* ir izpildīti. Proti, tai ir savi statūti, kuru kopiju tā ir iesniegusi, kā arī noteikta iekšējā struktūra, jo tai cita starpā ir savs ģenerālsekretārs, kas pilnvarojis savu padomnieku celt šo prasību. Viss liecina par to, ka šī struktūra tai ļauj tiesiskajās attiecībās rīkoties kā atbildīgai organizācijai, vēl jo vairāk – kā par to liecina dažādie dokumenti, uz kuriem tā atsaucas, – tāpēc, ka tā ir piedalījusies sarunās ANO paspārnē un pat parakstījusi miera līgumu ar starptautiski atzītu valsti, proti, Mauritānijas Islāma Republiku.
- 55 Attiecībā uz iepriekš 52. punktā minētajiem apsvērumiem, protams, ir skaidrs, ka *Front Polisario* nav bijis tādu Savienības vai tās iestāžu aktu objekts, kuri būtu līdzīgi aktiem, kas aplūkoti lietās, kurās pasludināti spriedumi *Groupement des Agences de voyages*/Komisija, minēts 48. punktā (EU:C:1982:371), un *PKK* un *KNK*/Padome, minēts 50. punktā (EU:C:2007:32). Abas *Front Polisario* minētās Parlamenta rezolūcijas (skat. šā sprieduma 37. punktu) ir atšķirīgas, jo vismaz attiecībā uz to nerada obligātas tiesiskas sekas.
- 56 Tikpat skaidrs, kā izriet no informācijas, kas apkopota šā sprieduma 1.–16. punktā, ir tas, ka Rietumsahāra ir teritorija, kuras starptautiskais statuss pašlaik ir nenoteikts. Uz to pretendē gan Marokas Karaliste, gan prasītāja, un ANO jau ilgu laiku strādā, lai panāktu mierīgu šo domstarpību risinājumu. Kā izriet no Padomes un Komisijas dokumentiem, gan Savienība, gan tās dalībvalstis atturas no jebkādas iejaukšanās un nostāšanās vienas vai otras puses pusē šajā konfliktā un vajadzības gadījumā akceptēs jebkādu risinājumu, kas pieņemts atbilstīgi starptautiskajām tiesībām ANO paspārnē. Šajā ziņā Komisija piebilst, ka tā atbalsta ANO ģenerālsekretāra centienus panākt taisnīgu, ilgstošu un savstarpēji pieņemamu politisko risinājumu, kas ļautu īstenot Rietumsahāras tautas pašnoteikšanos. Tā turpina, norādot, ka “pagaidām Rietumsahāra ir teritorija, kurai nav savas pārvaldes un kuru *de facto* pārvalda Marokas Karaliste”.
- 57 Pirmkārt, tādējādi ir jākonstatē, ka prasītāja ir viena no pusēm strīdā par šīs teritorijas, kurai nav savas pārvaldes, likteni un ka tā – kā šā strīda puse – ir saukta vārdā uz to attiecināmos tekstos, tostarp iepriekš 37. punktā minētajās Parlamenta rezolūcijās.
- 58 Otrkārt, ir jākonstatē arī, ka šobrīd *Front Polisario* nav iespējams formāli izveidoties kā juridiskai personai atbilstīgi Rietumsahāras tiesībām, jo šādu tiesību pagaidām nav. Kaut gan ir taisnība – kā to norāda Komisija –, ka Marokas Karaliste *de facto* pārvalda praktiski visu Rietumsahāras teritoriju, tomēr ANO mēģina atrisināt faktisku situāciju, pret kuru *Front Polisario* iebilst un kas tieši ir strīda starp to un Marokas Karalisti pamatā. Protams, *Front Polisario* būtu iespējams izveidoties kā juridiskai personai atbilstīgi kādas trešās valsts tiesībām, taču no tās nevar tikt prasīts, lai tā to darītu.
- 59 Visbeidzot, treškārt, jāatgādina, ka Padome un Komisija pašas atzīst, ka Rietumsahāras starptautiskajam statusam un tiesiskajam stāvoklim piemīt īpašības, kas minētas šā sprieduma 58. punktā, un uzskata, ka šīs teritorijas galīgais statuss un tādējādi tai piemērojamās tiesības būtu jānosaka miera procesā ANO paspārnē. Taču tieši ANO uzskata *Front Polisario* par būtisku šāda procesa dalībnieku.
- 60 Ņemot vērā šos tik īpašos apstākļus, ir jāsecina, ka *Front Polisario* ir uzskatāma par “juridisku personu” LESD 263. panta ceturtās daļas izpratnē un ka tā ir tiesīga celt prasību atcelt tiesību aktu Savienības tiesā, kaut arī tā nav juridiska persona atbilstoši kādas dalībvalsts vai trešās valsts tiesībām. Proti, kā iepriekš tika norādīts, tai varētu būt šāds juridiskas personas statuss tikai atbilstīgi Rietumsahāras tiesībām, kas tomēr pašlaik nav Savienības un tās dalībvalstu atzīta valsts un kam nav pašai savu tiesību.

Par tiešu un individuālu Front Polisario skārumu ar apstrīdēto lēmumu

- 61 Prasītāja norāda, ka apstrīdētais lēmums to skar individuāli “tai raksturīgo juridisko īpašību dēļ, jo tā ir likumīga Rietumsahāras tautas pārstāve, kuru par tādu ir atzinusi ANO un Savienība”. Tā piemetina, ka tā “ir vienīgā, kurai ir tiesības pārstāvēt tautu, kas dzīvo” Rietumsahāras teritorijā.
- 62 Tā piebilst, ka apstrīdētais lēmums “tieši ietekmē Rietumsahāras tautas tiesisko situāciju, jo tas dalībvalstīm neatstāj nekādu rīcības brīvību [tajā norādītā nolīguma] piemērošanā”. Prasītāja uzskata, ka šā nolīguma īstenošanai nav nepieciešams, lai dalībvalstis pieņemtu īstenošanas pasākumus, un dalībvalstis, Marokas Karaliste un jebkurš uzņēmums var atsaukties uz apstrīdētā lēmuma tiešu iedarbību.
- 63 Padome, kuru atbalsta Komisija, nepiekrīt tam, ka apstrīdētais lēmums skar prasītāju tieši un individuāli.
- 64 Attiecībā uz tiešu skārumu Padome norāda, ka ir grūti saprast, kā apstrīdētais lēmums, kurš attiecas uz starptautiska nolīguma noslēgšanu starp Savienību un Marokas Karalisti, varētu tieši ietekmēt prasītājas tiesisko stāvokli. Padome uzskata, ka šis lēmums pēc tā būtības nevar radīt tiesiskas sekas attiecībā uz trešām personām, jo tajā Savienības vārdā ir pausta tikai starptautiska nolīguma apstiprināšana. Tā tiesiskās sekas rodoties tikai attiecībā uz Savienību un tās iestādēm, nevis attiecībā uz trešām personām.
- 65 Par prasītājas individuālo skārumu Padome norāda, ka apstrīdētā lēmuma mērķis ir noslēgt nolīgumu starp Marokas Karalisti un Savienību un tas individuāli skar tikai šos divus subjektus.
- 66 Tā vēl piebilst, ka strīda starp prasītāju un Marokas Karalisti esamība nav saistīta ar apstrīdēto lēmumu un ka to arī nekādi neskar nolīgums, kas noslēgts saskaņā ar šo lēmumu.
- 67 Jāatgādina, ka LESD 263. panta ceturtajā daļā ir paredzēti divi gadījumi, kuros fiziskai vai juridiskai personai ir piešķirtas tiesības celt prasību par aktu, kura adresāte tā nav. Pirmkārt, šāda prasība var tikt celta ar nosacījumu, ka šis akts to skar tieši un individuāli. Otrkārt, šāda persona var celt prasību par reglamentējošu aktu, kas nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem, ja tas to skar tieši (spriedumi, 2013. gada 19. decembris, *Telefónica/Komisija*, C-274/12 P, Krājums, EU:C:2013:852, 19. punkts, un 2014. gada 27. februāris, *Stichting Woonlinie u.c./Komisija*, C-133/12 P, Krājums, EU:C:2014:105, 31. punkts).
- 68 Saskaņā ar judikatūru ar jēdzienu “reglamentējošs akts” LESD 263. panta ceturtais daļas izpratnē ir jāsaprot jebkurš vispārpiemērojams akts, izņemot leģislatīvus aktus (spriedums, 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami u.c./Parlaments un Padome*, C-583/11 P, Krājums, EU:C:2013:625, 60. un 61. punkts).
- 69 Atšķirība starp leģislatīvu aktu un reglamentējošu aktu atbilstīgi LESD balstās uz kritēriju par tā pieņemšanas procedūru – leģislatīvu vai neleģislatīvu (rikojums, 2011. gada 6. septembris, *Inuit Tapiriit Kanatami u.c./Parlaments un Padome*, T-18/10, Krājums, EU:T:2011:419, 65. punkts).
- 70 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka LESD 289. panta 3. punktā ir precizēts, ka tiesību akti, kas pieņemti saskaņā ar likumdošanas procedūru, ir leģislatīvi akti. Tiek nošķirta parasta likumdošanas procedūra, kura – kā tas atgādināts LESD 289. panta 1. punkta otrajā teikumā – ir noteikta LESD 294. pantā, un īpašās likumdošanas procedūras. Šajā ziņā LESD 289. panta 2. punktā ir noteikts, ka īpašos Līgumos noteiktos gadījumos tiesību akta pieņemšana, tostarp Padomei pieņemot lēmumu ar Parlamenta līdzdalību, ir īpaša likumdošanas procedūra.

- 71 Konkrētajā gadījumā, kā izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas, tas tika pieņemts atbilstīgi procedūrai, kas noteikta LESD 218. panta 6. punkta a) apakšpunktā, kurā ir paredzēts, ka Padome pēc sarunu vadītāja, kas šajā gadījumā ir Komisija, priekšlikuma pieņem lēmumu par nolīguma noslēgšanu pēc tam, kad tam ir piekritis Parlaments. Šī procedūra atbilst LESD 289. panta 2. punktā noteiktajiem kritērijiem un tādējādi ir īpaša likumdošanas procedūra.
- 72 No tā izriet, ka apstrīdētais lēmums ir leģislatīvs akts un tādējādi nav reglamentējošs akts. Tas tāpat ir pirmais no diviem gadījumiem, kas paredzēti šā sprieduma 67. punktā, un tas ir svarīgi šajā lietā. Tāpēc, ņemot vērā, ka prasītāja nav apstrīdētā lēmuma adresāte, lai šī prasība būtu pieņemama, ir jāpierāda, ka minētais lēmums to skar tieši un individuāli.
- 73 Lai izpētītu šo jautājumu, ir jānosaka, vai nolīgums, kura noslēgšana ir apstiprināta ar apstrīdēto lēmumu, ir vai nav piemērojams Rietumsahāras teritorijā, ciktāl prasītāju apstrīdētais akts var tieši un individuāli skart tādēļ, ka tā ir konkrētās teritorijas statusa noregulējuma procesā iesaistītā puse (skat. iepriekš 57. punktu), un ņemot vērā tās pretenzijas būt par leģitīmo Rietumsahāras tautas pārstāvi (skat. iepriekš 61. punktu).
- 74 Šajā ziņā Padome un Komisija norāda, ka saskaņā ar tā 94. pantu Asociācijas nolīgums ar Maroku ir piemērojams Marokas Karalistes teritorijā. Padome uzskata, ka, tā kā šajā pantā nav definēta Marokas Karalistes teritorija, Asociācijas nolīgums ar Maroku neskar Rietumsahāras juridisko statusu un neizraisa nekādu oficiālu Marokas Karalistes pieprasīto tiesību uz šo teritoriju atzīšanu. Nevienā apstrīdētā lēmuma vai ar to apstiprinātā nolīguma noteikumā neesot paredzēts, ka tā piemērošanas joma attiektos arī uz Rietumsahāru.
- 75 Komisija šajā ziņā atgādina ar ANO Ģenerālās asamblejas 1970. gada 24. oktobra Rezolūciju 2625 (XXV) apstiprināto deklarāciju par starptautisko tiesību principiem pausto attiecībā uz valstu draudzīgajām attiecībām un savstarpējo sadarbību saskaņā ar ANO Statūtiem, atbilstīgi kurai “kolonijas teritorijai vai citai teritorijai, kurai nav savas pārvaldes, atbilstīgi [Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtiem] ir patstāvīgs un atšķirīgs statuss no tās valsts teritorijas statusa, kura šo teritoriju pārvalda”, un atbilstīgi kurai “šis pastāvīgais un atšķirīgais statuss saskaņā ar [minētajiem] Statūtiem pastāv tik ilgi, kamēr tās kolonijas vai teritorijas, kurai nav savas pārvaldes, tauta atbilstoši [Apvienoto Nāciju Organizācijas] Statūtiem un, it īpaši, to mērķiem un principiem neīsteno tiesības uz pašnoteikšanos”. No tā, pēc Komisijas domām, izriet, ka teritorija, kurai nav savas pārvaldes, nav to pārvaldošās valsts daļa, bet tai saistībā ar starptautiskajām tiesībām ir atšķirīgs statuss. Starptautiskie līgumi, kurus noslēgusi teritoriju, kurai nav savas pārvaldes, pārvaldošā valsts, neesot piemērojami šajā teritorijā, izņemot speciālas paplašināšanas gadījumos. Tādējādi Komisija norāda, ka šajā gadījumā, kad nav šādas paplašināšanas, Asociācijas nolīgums ar Maroku ir piemērojams tikai produktiem, kuru izcelsme ir Marokas Karalistē, valstī, kurā atbilstīgi starptautiskajām tiesībām Rietumsahāra nav iekļauta.
- 76 *Front Polisario* uzskata, ka Marokas Karaliste nevis pārvalda Rietumsahāru atbilstīgi Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu 73. punktam, bet gan to militāri okupē. Atbilstīgi ANO viedoklim Spānijas Karaliste aizvien esot valsts, kura pārvalda Rietumsahāru. Marokas Karaliste esot okupējošā valsts starptautisko humanitāro tiesību izpratnē.
- 77 *Front Polisario* piebilst, ka Marokas Karaliste Rietumsahārā piemērojot līgumus, kas noslēgti ar Savienību, tostarp Asociācijas nolīgumu ar Maroku. Tas esot vispārzināms fakts, kas zināms gan Padomei, gan Komisijai. *Front Polisario* atsaucas uz vairākiem pierādījumiem šā apgalvojuma pamatojumam.
- 78 Pirmkārt, tā atsaucas uz kopīgo atbildi, kuru Savienības Augstā pārstāve ārlietās un drošības politikas jautājumos un Komisijas priekšsēdētāja vietniece Ketrīna Eštone [*Catherine Ashton*] Komisijas vārdā sniegusi uz rakstiskajiem Parlamenta deputātu uzdotajiem jautājumiem ar numuriem E-001004/11, P-001023/11 un E-002315/11 (OV 2011, C 286 E, 1. lpp.).

- 79 Otrkārt, tā apgalvo, ka pēc Asociācijas nolīguma noslēgšanas ar Maroku – kā par to liecinot vairāki Komisijas Veselības un pārtikas nekaitīguma ģenerāldirektorāta (ĢD) interneta vietnē pieejamie dokumentos – šā ģenerāldirektorāta Pārtikas un veterinārais birojs veica vairākas vizītes Rietumsahārā, lai pārliecinātos par to, ka Marokas iestādes ievēro Savienības noteiktās sanitārās normas.
- 80 Treškārt, tā apgalvo, ka saistībā ar Asociācijas nolīgumu ar Maroku atzīto Marokas eksportētāju sarakstā, kas publicēts Komisijas interneta vietnē, kopumā ir iekļauti 140 uzņēmumi, kuri atrodas Rietumsahāras teritorijā.
- 81 Lūgta procesa organizatoriskā pasākuma ietvaros sniegt savus apsvērumus par iepriekš minētajiem *Front Polisario* apgalvojumiem, Padome norādīja, ka tā pilnībā atbalsta ANO centienus rast stabilu un ilgtspējīgu risinājumu Rietumsahāras jautājumam un ka neviena Savienības iestāde ne *de facto*, ne *de jure* nekādā veidā nav atzinusi nekādu Marokas suverēnu varu pār Rietumsahāras teritoriju.
- 82 Tomēr Padome uzskata, ka Savienības iestādes nevar neņemt vērā faktiskos stāvokli, proti, to, ka Marokas Karaliste ir valsts, kura *de facto* īsteno Rietumsahāras pārvaldi. Tādējādi attiecībā uz Rietumsahāras teritoriju tas nozīmē, ka Savienībai jāvērsas Marokas iestādēs, kas ir vienīgās iestādes, kuras varētu īstenot nolīguma noteikumus šajā teritorijā, ievērojot Rietumsahāras tautas intereses un tiesības. Šis fakts nekādi nenozīmē, ka Marokas Karalistes suverēnās varas pār Rietumsahāras teritoriju atzīšanu – ne *de facto*, ne *de jure*.
- 83 Savukārt Komisija šajā pašā kontekstā it īpaši norāda, ka kopīgā atbilde uz Parlamenta deputātu rakstiskajiem jautājumiem E-1004/11, P-1023/11 un E-2315/11 liecinot, ka eksportam no Rietumsahāras ir *de facto* (nevis *de jure*) piešķirtas tirdzniecības preferences, un tajā esot atgādināti Marokas Karalistes kā “valsts, kura faktiski [īsteno pārvaldi]” teritorijā, kurai nav savas pārvaldes, pienākumi. Komisija uzskata, ka tā nevarot tikt uzskatīta ne par jebkāda veida Marokas Karalistes veiktās Rietumsahāras teritorijas aneksijas, ne Marokas suverēnās varas pār šo teritoriju atzīšanu.
- 84 Attiecībā uz šā sprieduma 79. punktā minētajiem dokumentiem Komisija norāda, ka runa ir par tās Pārtikas un veterinārā biroja tīri tehniska rakstura ziņojumiem. Tā piemetināja, ka šādas sanitārās pārbaudes ir nepieciešamas attiecībā uz visiem produktiem, kuri domāti importam Savienībā, neatkarīgi no tā, vai attiecībā uz tiem ir pieņemts kāds asociācijas nolīgums. Ja tādu pārbaūžu nebūtu, tad nevienu produktu no konkrētās teritorijas nedrīkstētu eksportēt uz Savienību, un tas neatbilstu vietējo iedzīvotāju interesēm. Tas, ka šajos ziņojumos Marokas iestāde ir nodēvēta par “kompetento iestādi”, atspoguļojot tikai Marokas Karalistes kā Rietumsahāras faktiskās pārvaldītājas valsts statusu un nenozīmējot nekādu tās suverēnās varas atzīšanu.
- 85 Komisija uzskata, ka, izņemot gadījumu, ja ir vēlēšanās izslēgt jebkādu eksportu no Rietumsahāras, *Front Polisario* nevar nopietni pretendēt uz to, ka sabiedrības veselības jomā Rietumsahārā tai jābūt ekskluzīvajam Pārtikas un veterinārā dienesta sarunu partnerim.
- 86 Visbeidzot, Komisija būtībā apstiprina Rietumsahārā izvietoto uzņēmumu iekļaušanu šā sprieduma 80. punktā norādītajā atzīto eksportētāju sarakstā. Tā tomēr norāda, ka “praktisku apsvērumu dēļ” konkrētajā sarakstā ir atsauce uz reģioniem, kā tos definējusi Marokas Karaliste, kas tomēr nenozīmē, ka nekādu aneksijas atzīšanu.
- 87 Turklāt tiesas sēdē gan Padome, gan Komisija, atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumu, norādīja, ka apstrīdētajā lēmumā minētais nolīgums Rietumsahāras teritorijā *de facto* ir piemērojams. Šis paziņojums tika atzīmēts tiesas sēdes protokolā.
- 88 Jāatzīmē, ka jautājumam, kas uzdots šā sprieduma 73. punktā, galu galā ir nepieciešama tā nolīguma, kura noslēgšana tikusi apstiprināta ar apstrīdēto lēmumu, interpretācija.

- 89 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka tāds nolīgums ar trešo valsti, kuru Padome ir noslēgusi saskaņā ar LESD 217. un 218. pantu, ciktāl tas skar Savienību, ir uzskatāms par aktu, kuru pieņēmusi Savienības iestāde LESD 267. panta pirmās daļas b) apakšpunkta izpratnē, ka no šāda nolīguma spēkā stāšanās brīža tā noteikumi kļūst par Eiropas tiesību sistēmas neatņemamu sastāvdaļu un, visbeidzot, ka atbilstīgi šai sistēmai Savienības tiesu kompetencē ir lemt par šā nolīguma interpretāciju (šajā ziņā skat. spriedumu, 2010. gada 25. februāris, *Brita*, C-386/08, Krājums, EU:C:2010:91, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 90 Turklāt apstrīdētajā lēmumā minēto nolīgumu, kas noslēgts divu starptautisko publisko tiesību subjektu starpā, regulē starptautiskās tiesības un – it īpaši tā interpretācijas ziņā – starptautiskās līgumtiesības (šajā ziņā skat. spriedumu *Brita*, minēts 89. punktā, EU:C:2010:91, 39. punkts).
- 91 Starptautiskās līgumtiesības būtībā ir kodificētas Vīnes 1969. gada 23. maija Konvencijā par starptautisko līgumu tiesībām (Apvienoto Nāciju Organizācijas līgumu krājums, 1155. sējums, 331. lpp.; turpmāk tekstā – “Vīnes konvencija”).
- 92 Vīnes konvencijā ietvertie noteikumi ir piemērojami tādām nolīgumam, kas noslēgts starp valsti un starptautisku organizāciju, kāds ir apstrīdētajā lēmumā minētais nolīgums, ciktāl šie noteikumi atspoguļo vispārējās starptautisko paražu tiesību normas (šajā ziņā skat. spriedumu *Brita*, minēts 89. punktā, EU:C:2010:91, 41. punkts). Tādējādi apstrīdētajā lēmumā minētais nolīgums ir jāinterpretē saskaņā ar šiem noteikumiem.
- 93 Turklāt Tiesa jau ir atzinusi, ka, kaut arī šī konvencija nav saistoša ne Savienībai, ne visām tās dalībvalstīm, vairāki Vīnes konvencijas noteikumi atspoguļo starptautisko paražu tiesību normas, kas kā tādas ir saistošas Savienības iestādēm un ir Savienības tiesību sistēmas sastāvdaļa (skat. spriedumu *Brita*, minēts 89. punktā, EU:C:2010:91, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 94 Atbilstoši Vīnes konvencijas 31. pantam līgums ir interpretējams godprātīgi saskaņā ar parasto nozīmi, kāda piešķirama līguma noteikumiem to kontekstā, un atbilstoši tā objektam un mērķim. Šajā ziņā vienlaikus ar konteksta ņemšanu vērā ir jāievēro arī jebkuras starptautisko tiesību normas, kas piemērojamas attiecībās starp dalībniekiem.
- 95 Spriedumā *Brita*, minēts 89. punktā (EU:C:2010:91, 44.–53. punkts), Tiesa ir atzinusi, ka Savienības un Izraēlas Valsts Asociācijas nolīgums, kas atbilstīgi tā noteikumiem ir piemērojams “Izraēlas Valsts teritorijā”, būtu jāinterpretē tādējādi, ka tas nav piemērojams Jordānas Rietumkrasta izcelsmes precēm, kas ir teritorija ārpus Izraēlas Valsts teritorijas un kas kā tāda ir starptautiski atzīta, bet kurā ir iekļautas izraēliešu apmetnes, kuras kontrolē Izraēlas Valsts.
- 96 Tomēr Tiesa šo secinājumu izdara, ņemot vērā, pirmkārt, vispārējo starptautisko tiesību principu par līgumu relatīvo iedarbību, saskaņā ar kuru ar līgumiem nedrīkst tikt ne uzlikti pienākumi, ne piešķirtas tiesības attiecībā uz trešām valstīm (*pacta tertiis nec nocent nec prosunt*), kas, pēc Tiesas domām, ir īpaši izteikts Vīnes konvencijas 34. pantā, saskaņā ar kuru Līgums nerada saistības un tiesības attiecībā uz trešām valstīm bez to piekrišanas (spriedums *Brita*, minēts 89. punktā, EU:C:2010:91, 44. punkts), un, otrkārt, to, ka Savienība ir noslēgusi asociācijas nolīgumu arī ar Palestīnas atbrīvošanas organizāciju (PAO), kas darbojas Jordānas Rietumkrasta un Gazas joslas Palestīniešu pašpārvaldes vārdā, atbilstoši kura noteikumiem šis nolīgums ir piemērojams tostarp Jordānas Rietumkrasta teritorijā (spriedums *Brita*, minēts 89. punktā, EU:C:2010:91, 46. un 47. punkts).
- 97 Šīs lietas apstākļi ir atšķirīgi, jo šajā gadījumā Savienība nav noslēgusi asociācijas nolīgumu par Rietumsahāras izcelsmes precēm ne ar *Front Polisario*, ne arī ar kādu citu valsti vai organizāciju.
- 98 Nolīgums, kura noslēgšana ir apstiprināta ar apstrīdēto lēmumu, tāpēc ir jāinterpretē atbilstīgi Vīnes konvencijas 31. pantam (skat. šā sprieduma 94. punktu).

- 99 Atbilstīgi šim pantam it īpaši ir jāņem vērā konteksts, kurā iekļaujas tāds starptautisks līgums kā apstrīdētajā lēmumā minētais nolīgums. Visi šā sprieduma 77.–87. punktā minētie fakti ir daļa no šā konteksta un parāda, ka Savienības iestādes apzinājās, ka Marokas iestādes Asociācijas nolīguma ar Maroku noteikumus piemēro arī tajā Rietumsahāras daļā, ko kontrolē Marokas Karaliste, un neiebilda pret šo piemērošanu. Gluži pretēji, Komisija zināmā mērā sadarbojās ar Marokas iestādēm saistībā ar šo piemērošanu un atzina tās rezultātus, iekļaujot Rietumsahārā izveidotos uzņēmumus iepriekš 74. punktā minētajā uzņēmumu sarakstā.
- 100 Ir jāatceras arī, ka attiecīgi Savienības un Marokas Karalistes viedokļi atšķiras attiecībā uz Rietumsahāras starptautisko statusu. Lai gan Padome un Komisija pietiekami un korekti ir apkopojušas Savienības viedokli (skat. šā sprieduma 74. un 75. punktu), ir skaidrs, ka Marokas Karalistei ir pilnīgi atšķirīgs uzskats. Tā uzskata, ka Rietumsahāra ir tās teritorijas daļa.
- 101 Tādējādi Asociācijas nolīguma ar Maroku 94. pantā atsauci uz Marokas Karalistes teritoriju Marokas iestādes varēja saprast kā teritoriju, kurā ir iekļauta Rietumsahāra vai vismaz tās ievērojamākā daļa, ko kontrolē Marokas Karaliste. Lai gan Savienības iestādes, kā tika norādīts, apzinājās Marokas Karalistes aizstāvēto viedokli, Asociācijas nolīgumā ar Maroku nav iekļauta neviena interpretācijas klauzula, ne arī kāds cits noteikums, kura rezultāts būtu Rietumsahāras teritorijas izslēgšana no tā piemērošanas jomas.
- 102 Jāņem vērā arī tas, ka apstrīdētajā lēmumā minētais nolīgums tika noslēgts divpadsmit gadus pēc Asociācijas nolīguma ar Maroku apstiprināšanas, pēc tam, kad šis nolīgums ticis īstenots visā šajā laikposmā. Ja Savienības iestādes būtu vēlējušās iebilst pret asociācijas nolīguma – kāds tas grozīts ar apstrīdēto lēmumu – piemērošanu Rietumsahārā, tās būtu varējušas uzstāt, lai nolīguma tekstā, kas apstiprināts ar šo lēmumu, tiktu iekļauta klauzula par šādas piemērošanas izslēgšanu. Tas, ka tās nav tā rīkojušās, liecina, ka tās vismaz netieši pieļauj Asociācijas nolīguma ar Maroku un ar apstrīdēto lēmumu apstiprinātā nolīguma interpretāciju, atbilstīgi kurai šie nolīgumi ir piemērojami arī Rietumsahāras daļai, kuru kontrolē Marokas Karaliste.
- 103 Šādos apstākļos ir jāsecina, ka nolīgums, kura noslēgšana ir apstiprināta ar apstrīdēto lēmumu, to aplūkojot tā kontekstā, kāds tas tika definēts iepriekš šajā spriedumā, ir piemērojams arī Rietumsahāras teritorijā vai, precīzāk, tās teritorijas lielākajā daļā, ko kontrolē Marokas Karaliste.
- 104 Tieši ņemot vērā šo secinājumu, ir jāizvērtē, vai apstrīdētais lēmums *Front Polisario* skar tieši un individuāli.
- 105 Attiecībā uz tiešo skārumu no pastāvīgās judikatūras izriet, ka nosacījums, ka lēmumam, kas ir prasības priekšmets, fiziska vai juridiska persona ir “jāskar tieši”, prasa, lai būtu izpildīti divi kumulatīvi kritēriji, proti, pirmkārt, lai apstrīdētais pasākums tieši ietekmētu attiecīgās personas tiesisko stāvokli un, otrkārt, nepieļautu nekādu rīcības brīvību šā pasākuma adresātiem, kuri ir atbildīgi par tā īstenošanu, kas ir pavisam automātiska un izriet tikai no Savienības tiesiskā regulējuma, nepiemērojot citus starpnoteikumus (skat. spriedumu, 2009. gada 10. septembris, Komisija/*Ente per le Ville Vesuviane* un *Ente per le Ville Vesuviane*/Komisija, C-445/07 P un C-455/07 P, Krājums, EU:C:2009:529, 45. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 106 Šajā ziņā ir jānorāda, ka fakts, uz kuru atsaucas Padome (skat. šā sprieduma 63. punktu), ka apstrīdētais lēmums attiecas uz starptautiska līguma noslēgšanu starp Savienību un Marokas Karalisti, neizslēdz, ka tas rada tiesiskas sekas attiecībā uz trešajām personām.
- 107 Proti, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienības un tās dalībvalstu ar trešajām valstīm noslēgta līguma noteikumam ir tieša iedarbība, ja, ņemot vērā tā formulējumu, kā arī šā līguma mērķi un raksturu, noteikums paredz skaidru un precīzu pienākumu, kura īstenošana vai iedarbība nav atkarīga no jebkāda tālāka akta pieņemšanas (skat. spriedumu, 2011. gada 8. marts, *Lesoochranárske zoskupenie*, C-240/09, Krājums, EU:C:2011:125, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 108 Šajā gadījumā ir jākonstatē, ka nolīgumā vēstuļu apmaiņas veidā, kas noslēgts atbilstīgi apstrīdētajam lēmumam, ir iekļauti noteikumi par skaidriem un precīziem pienākumiem, kuru īstenošana vai iedarbība nav atkarīga no jebkāda tālāka pasākuma veikšanas. Piemēram jāmin, ka Asociācijas nolīguma ar Maroku 1. protokolā par pasākumiem, kas piemērojami Marokas Karalistes izcelsmes lauksaimniecības produktu, pārstrādātu lauksaimniecības produktu, zivju un zivsaimniecības produktu importam Savienībā, ir iekļauts 2. pants, kas atbilstīgi apstrīdētajā lēmumā minētajam nolīgumam ir aizstāts un kura 1. punktā ir paredzēts, ka tiek pārstāts aprēķināt muitas nodokļus, kuri ir piemērojami Marokas izcelsmes lauksaimniecības produktu, pārstrādātu lauksaimniecības produktu, zivju un zivsaimniecības produktu importam Savienībā, izņemot tā paša panta 2. un 3. punktā attiecībā uz lauksaimniecības produktiem un tā paša protokola 5. pantā attiecībā uz pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem noteiktajam. Jāmin arī, ka Asociācijas nolīguma ar Maroku 2. protokolā par pasākumiem, kas piemērojami Savienības izcelsmes lauksaimniecības produktu, pārstrādātu lauksaimniecības produktu, zivju un zivsaimniecības produktu importam Marokas Karalistē, ir iekļauts 2. pants, kas aizstāts atbilstīgi ar apstrīdēto lēmumu apstiprinātajam nolīgumam un kurā iekļauti īpaši tarifu noteikumi, kas piemērojami Savienības izcelsmes lauksaimniecības produktu, pārstrādātu lauksaimniecības produktu, zivju un zivsaimniecības produktu importam Marokas Karalistē.
- 109 Šiem noteikumiem ir ietekme uz visas teritorijas, kurā ir piemērojams nolīgums, tiesisko stāvokli (un tādējādi uz Rietumsahāras teritoriju, kuru kontrolē Marokas Karaliste) tajā ziņā, ka tie nosaka nosacījumus, atbilstīgi kuriem lauksaimniecības un zivsaimniecības produktus no šīs teritorijas var eksportēt uz Savienību un no Savienības var importēt attiecīgajā teritorijā.
- 110 Šī ietekme tieši skar ne vien Marokas Karalisti, bet arī *Front Polisario*, jo, kā izriet no šā sprieduma 1.–16. punktā minētajiem faktiem, šīs teritorijas galīgais starptautiskais statuss vēl nav noteikts un tas jānosaka Marokas Karalistes un tieši *Front Polisario* sarunu procedūrā, kas notiek ANO paspārnē.
- 111 Tā paša iemesla dēļ *Front Polisario* ir uzskatāma par tādu, kuru apstrīdētais lēmums skar individuāli.
- 112 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru fiziskas vai juridiskas personas atbilst individuāla skāruma nosacījumam tikai tad, ja apstrīdētais akts tās skar tām raksturīgu īpašu pazīmju dēļ vai tādu faktisko apstākļu dēļ, kas tās atšķir no visām citām personām un tādējādi tās individualizē tieši tāpat kā lēmuma adresātu (spriedumi, 1963. gada 15. jūlijs, *Plaumann/Komisija*, 25/62, Krājums, EU:C:1963:17, 23. lpp., un *Inuit Tapiriit Kanatami u.c./Parlaments un Padome*, minēts 68. punktā, EU:C:2013:625, 72. punkts).
- 113 Iepriekš 110. punktā minētie apstākļi veido faktisko situāciju, kas *Front Polisario* atšķir no visām citām personām un tai piešķir īpašu statusu. *Front Polisario* ir vienīgais to sarunu partneris, kuras notiek ANO paspārnē starp to un Marokas Karalisti, lai noteiktu galīgo Rietumsahāras starptautisko statusu.
- 114 Tādējādi ir jāsecina, ka tāpēc, ka apstrīdētais lēmums skar *Front Polisario* tieši un individuāli, no šā viedokļa, pretēji tam, ko apgalvo Padome un Komisija, nav nekādu šaubu par prasības pieņemamību.

Par lietas būtību

- 115 Pamatojot prasību, *Front Polisario* izvirza vienpadsmit pamatus:
- pirmais pamats attiecas uz to, ka apstrīdētais lēmums nav pietiekami pamatots;
 - otrais pamats attiecas uz “apspriešanās principa” neievērošanu;
 - trešais pamats attiecas uz pamattiesību pārkāpumu;

- ceturtais pamats attiecas uz “Savienības politikas saskanības principa pārkāpumu [...] suverenitātes principa neievērošanas dēļ”;
- piektais pamats attiecas uz “to vērtību pārkāpšanu, uz kurām balstās [...] Savienība, un to principu pārkāpšanu, kuri nosaka tās ārējo darbību”;
- sestais pamats attiecas uz “ilgtspējīgas attīstības mērķa neizpildi”;
- septītais pamats attiecas uz apstrīdētā lēmuma “neatbilstību Savienības ārējās darbības principiem un mērķiem attīstības sadarbības jomā”;
- astotais pamats attiecas uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu;
- devītais pamats attiecas uz apstrīdētā lēmuma “neatbilstību vairākiem līgumiem, kurus noslēgusi Savienība”;
- desmitais pamats attiecas uz apstrīdētā lēmuma “neatbilstību vispārējām starptautiskajām tiesībām”;
- un, visbeidzot, vienpadsmitais pamats attiecas uz “starptautiskās atbildības tiesībām Savienības tiesībās”.

116 Iesākumā ir jākonstatē, ka no *Front Polisario* visu pamatu pamatošanai izvirzītajiem argumentiem izriet, ka tās prasības mērķis ir panākt apstrīdētā lēmuma atcelšanu tiktāl, ciktāl ar to ir apstiprināta tajā minētā nolīguma piemērošana Rietumsahārā. Proti, kā izriet no iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem attiecībā uz to, vai apstrīdētais lēmums skar *Front Polisario* tieši un individuāli, tieši tāpēc, ka šis nolīgums ir piemērojams arī Rietumsahārai, apstrīdētais lēmums skar *Front Polisario* tieši un individuāli.

117 Jākonstatē arī, ka *Front Polisario* izvirza vairākus pamatus, no kuriem divi pirmie pamati attiecas uz apstrīdētā lēmuma ārējo tiesiskumu, savukārt pārējie attiecas uz tā iekšējo tiesiskumu. Būtībā prasītāja norāda uz apstrīdētā lēmuma prettiesiskumu, pamatojot ar to, ka ar to tiekot pārkāptas gan Savienības tiesības, gan starptautiskās tiesības. Ar visiem prasības pamatiem patiesībā tiek izvirzīts jautājums par to, vai pastāv vai nepastāv absolūts aizliegums Savienības vārdā slēgt starptautisku nolīgumu, kurš varētu būt piemērojams teritorijai, ko faktiski kontrolē trešā valsts, kaut arī Savienība un tās dalībvalstis vai, vispārīgāk, visas citas valstis nav atzinušas šīs trešās valsts suverēnu varu pār šo teritoriju (turpmāk tekstā – “strīdīgā teritorija”), kā arī attiecīgā gadījumā jautājumu par to, vai Savienības iestādēm ir rīcības brīvība šajā jautājumā, kādas ir šīs rīcības brīvības robežas un tās īstenošanas nosacījumi.

118 Kad tas ir precizēts, vispirms ir jāizvērtē divi pirmie pamati, kas, kā norāda pati prasītāja, attiecas uz apstrīdētā lēmuma ārējo tiesiskumu.

Par pirmo pamatu

119 *Front Polisario* norāda, ka apstrīdētais lēmums nav pietiekami pamatots. Tā preambulas 1. apsvērumā esot tikai norādīts, ka ir paredzēts “pakāpeniski īstenot savstarpējās tirdzniecības [...] liberalizāciju”, bet preambulas 2. apsvērumā esot minēts “Eiropas kaimiņattiecību politikas rīcības plāns, kurā ir iekļauts konkrēts noteikums ar mērķi panākt lielāku [...] tirdzniecības liberalizāciju”, ko 2005. gada jūlijā pieņēma ES un Marokas Asociācijas padome. Taču Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu politika neaprobežojoties tikai ar tirdzniecības liberalizāciju, bet aptverot arī citas Savienības pamatvērtības.

120 Prasītāja piebilst, ka Padome pirms nolīguma noslēgšanas nav pat veikusi iepriekšēju ietekmes izpēti. Tā uzskata, ka, lai gan šāda izpēte ir fakultatīva, tā konkrētajos apstākļos kļūst obligāta. Tādējādi esot jākonstatē, ka Padomei nekādi nerūp ne Rietumsahāra, ne “starptautiskā likumība”.

- 121 Jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 296. pantā paredzētais pamatojums ir jāpielāgo attiecīgā akta būtībai. Tajā skaidri un nepārprotami ir jānorāda tās iestādes argumentācija, kas pieņem attiecīgo aktu, tādā veidā, kas ieinteresētajām personām ļauj iepazīties ar veiktā pasākuma pamatojumu un Savienības tiesai īstenot pārbaudi. Tomēr netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu norādīti visi atbilstošie faktiskie un juridiskie elementi, jo jautājums par to, vai tiesību akta pamatojums atbilst LESD 296. panta prasībām, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai tā tekstu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tās tiesību normas, kuras reglamentē attiecīgo jomu (skat. spriedumu, 2006. gada 7. septembris, Spānija/Padome, C-310/04, Krājums, EU:C:2006:521, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 122 Turklāt, ja runa ir par vispārpiemērojamu tiesību aktu, kā tas ir šajā gadījumā, pamatojumā var tikt iekļauta, pirmkārt, tikai norāde uz vispārējo situāciju, kādā šis tiesību akts ir pieņemts, un, otrkārt, norāde uz vispārējiem mērķiem, kurus ar to ir paredzēts sasniegt (spriedumi, 2001. gada 22. novembris, Nīderlande/Padome, C-301/97, Krājums, EU:C:2001:621, 189. punkts, un Spānija/Padome, minēts 121. punktā, EU:C:2006:521, 59. punkts).
- 123 Ņemot vērā šo judikatūru, ir jāsecina, ka apstrīdētais lēmums ir juridiski pietiekami pamatots. Pirmkārt, tajā ir norādīta vispārējā situācija, kuras dēļ tas ir pieņemts, proti, tas, ka pastāv Asociācijas nolīgums ar Maroku, kura 16. pantā ir paredzēta pakāpeniska lielāka savstarpējās tirdzniecības ar lauksaimniecības produktiem, pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem, zivīm un zivsaimniecības produktiem liberalizācijas īstenošana (apstrīdētā lēmuma preambulas 1. apsvērums), kā arī ES un Marokas Asociācijas padomes 2005. gada jūlijā pieņemtais Eiropas kaimiņattiecību politikas rīcības plāns, kurā ir iekļauts īpašs noteikums ar mērķi panākt lielāku lauksaimniecības produktu, pārstrādātu lauksaimniecības produktu, zivju un zivsaimniecības produktu tirdzniecības liberalizāciju (apstrīdētā lēmuma preambulas 2. apsvērums). Otrkārt, tajā ir norādīti vispārējie mērķi, kurus ar to paredzēts sasniegt, proti, lielāka lauksaimniecības produktu, pārstrādātu lauksaimniecības produktu, zivju un zivsaimniecības produktu tirdzniecības liberalizācija starp Savienību un Marokas Karalisti.
- 124 Attiecībā uz *Front Polisario* argumentiem, atbilstīgi kuriem Padomei nerūpot Rietumsahāra, pirms apstrīdētajā lēmumā norādītā nolīguma noslēgšanas tā neesot veikusi nekādu iepriekšēju ietekmes izpēti un, ja tā būtu pievērsusies jautājumam par apstrīdētajā lēmumā minētā nolīguma piemērojamību Rietumsahārā, tā būtu atteikusies noslēgt šo nolīgumu, ir jākonstatē, ka tie nav saistīti ar apgalvoto pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu.
- 125 Patiesībā ar šiem argumentiem *Front Polisario* pārmet Padomei, ka tā pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas nav izvērtējusi faktorus, kam ir nozīme konkrētajā gadījumā. Lai varētu analizēt šos argumentus, vispirms ir jānosaka, vai un, attiecīgā gadījumā, ar kādiem nosacījumiem Padome varēja apstiprināt tāda nolīguma noslēgšanu ar Marokas Karalisti, kurš būtu piemērojams arī Rietumsahāras teritorijā.
- 126 Tādējādi šie argumenti tiks analizēti turpmāk 223. un nākamajos punktos kopā ar pārējiem prasītājas argumentiem par Savienības iestāžu rīcības brīvības īstenošanu un ievērošanu.
- 127 Ar atrunu, ka šie argumenti tiks analizēti, pirmais pamats ir jānoraida.

Par otro pamatu

- 128 *Front Polisario* apgalvo, ka apstrīdētais lēmums “ir spēkā neesošs, jo ar to ir pārkāpta būtiska formāla prasība”, tāpēc ka Padome nav ar to apspriedusies pirms šajā lēmumā minētā nolīguma noslēgšanas, kaut gan *Front Polisario* ir vienīgais “legitīmais Rietumsahāras tautas pārstāvis”.

129 *Front Polisario* uzskata, ka Padomes pienākums apspriesties izriet no Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta. Tā tādā pašā kontekstā atsaucas uz LESD 220. panta 1. punktu, kurā ir paredzēts:

“Savienība nosaka visus attiecīgos sadarbības veidus ar Apvienoto Nāciju Organizācijas iestādēm un tās specializētajām aģentūrām, Eiropas Padomi, Eiropas Drošības un sadarbības organizāciju un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju.

Savienība uztur vajadzīgās attiecības ar citām starptautiskajām organizācijām.”

130 Visbeidzot, tā atsaucas uz “pienākumu veikt starptautisku apspriešanu”, kas, pēc prasītājas domām, bija Padomes pienākums pret to.

131 Padome un Komisija apstrīd prasītājas argumentus, cita starpā apgalvojot, ka sacīkstes princips netiek piemērots normatīva rakstura procedūrām.

132 Jāatgādina, ka, lai gan Pamattiesību hartas 41. panta 1. punktā ir paredzēts, ka ikvienai personai ir tiesības uz objektīvu, godīgu un pieņemamā termiņā veiktu jautājumu izskatīšanu Savienības iestādēs un struktūrās, Pamattiesību hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka šīs tiesības ietver tostarp ikvienas personas tiesības tikt uzklautātai, pirms tiek veikts kāds individuāls pasākums, kas to varētu nelabvēlīgi ietekmēt. Tādējādi šā noteikuma formulējums attiecas tikai uz individuāliem pasākumiem.

133 Turklāt Vispārējā tiesa vairākkārt ir spriedusi, ka judikatūra par tiesībām tikt uzklautātai nevar tikt attiecināta uz kontekstu, kurā notiek Kopienas likumdošanas process, kura rezultātā tiek pieņemti normatīvie vai vispārpiemērojami akti, kam ir jāizdara ekonomiskās politikas izvēle un kas ir vispārēji piemērojami attiecīgajiem uzņēmējiem (spriedumi, 1996. gada 11. decembris, *Atlanta* u.c./EK, T-521/93, Krājums, EU:T:1996:184, 70. punkts; 2002. gada 11. septembris, *Alpharma*/Padome, T-70/99, Krājums, EU:T:2002:210, 388. punkts, un 2007. gada 11. jūlijs, *Sison*/Padome, T-47/03, EU:T:2007:207, 144. punkts).

134 Apstākļi, ka ieinteresēto personu attiecīgais normatīvais vai vispārpiemērojamais akts skar tieši un individuāli, nevar grozīt šo secinājumu (skat. spriedumu *Alpharma*/Padome, minēts 133. punktā, EU:T:2002:210, 388. punkts un tajā minētā judikatūra).

135 Ir taisnība, ka tādu vispārpiemērojamu aktu gadījumā, kuros ir paredzēti ierobežojoši pasākumi pret fiziskām personām vai organizācijām saistībā ar ārpolitiku un kopējo drošības politiku, ir ticis nospriests, ka tiesību uz aizstāvību garantijas principā ir pilnībā piemērojamas un ka ieinteresētajai personai ir tiesības lietderīgi paziņot savu viedokli sakarā ar faktiem, kas izmantoti pret viņu (šajā ziņā skat. spriedumus, 2006. gada 12. decembris, *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran*/Padome, T-228/02, Krājums, EU:T:2006:384, 91.–108. punkts, un *Sison*/Padome, minēts 133. punktā, EU:T:2007:207, 139.–155. punkts).

136 Tomēr šo apsvērumu pamato tas, ka ar šādiem aktiem tiek noteikti ierobežojoši ekonomiskie un finanšu pasākumi attiecībā uz personām vai organizācijām, uz kurām konkrēti attiecas šie akti (spriedumi *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran*/Padome, minēts 135. punktā, EU:T:2006:384, 98. punkts, un *Sison*/Padome, minēts 133. punktā, EU:T:2007:207, 146. punkts). Šī judikatūra nav piemērojama šim konkrētajam gadījumam.

137 No tā izriet, ka, tā kā apstrīdētais lēmums ir pieņemts, izmantojot īpašu likumdošanas procedūru, lai apstiprinātu vispārējās nozīmes vispārpiemērojamu nolīgumu, Padomei, pretēji tam, ko apgalvo *Front Polisario*, nebija pienākuma pirms tā pieņemšanas apspriesties ar *Front Polisario*.

138 Turklāt pienākums apspriesties ar *Front Polisario* pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas neizriet arī no starptautiskajām tiesībām. Šajā ziņā ir jānorāda, ka prasītāja nav sniegusi nekādus precizējumus attiecībā uz “pienākumu veikt starptautisku apspriešanu”, uz ko tā atsaucas un kuru tā neskaidri min savos rakstveida dokumentos.

139 Tādējādi otrais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par pārējiem pamatiem

140 *Front Polisario* trešais līdz vienpadsmitais pamats attiecas uz apstrīdētā lēmuma iekšējo tiesiskumu. Kā jau norādīts iepriekš 117. punktā, *Front Polisario* būtībā apgalvo, ka Padomes pieņemtais apstrīdētais lēmums ir prettiesisks, ciktāl ar to ir apstiprināta tāda nolīguma noslēgšana ar Marokas Karalisti, kas piemērojams arī Rietumsahāras daļā, kuru kontrolē Marokas Karaliste, lai gan Marokas pretenzijas uz šo teritoriju nav starptautiski atzītas. Šis prettiesiskums izrietot gan no Savienības tiesību pārkāpuma – saistībā ar trešajā līdz astotajā pamatā izvirzītajiem argumentiem, gan no starptautisko tiesību pārkāpuma – saistībā ar devītajā līdz vienpadsmitajā pamatā izvirzītajiem argumentiem.

141 Tādējādi ir jāizvērtē, vai un, attiecīgā gadījumā, ar kādiem nosacījumiem Savienība ir tiesīga noslēgt ar trešo valsti tādu nolīgumu, kāds ir apstiprināts ar apstrīdēto lēmumu, kas piemērojams arī strīdīgajā teritorijā.

Par pilnīga aizlieguma slēgt nolīgumu, kas var būt piemērojams strīdīgai teritorijai, esamību

142 Vispirms ir jānosaka, vai *Front Polisario* izvirzītie pamati un argumenti ļauj secināt, ka jebkādā gadījumā Padomei ir aizliegts apstiprināt tāda nolīguma noslēgšanu ar trešo valsti, kas var izrādīties piemērojams strīdīgai teritorijai.

– Par trešo pamatu

143 Saistībā ar trešo pamatu, lai norādītu, ka, nolemjot “publicēt nolīgumu, ar kuru tiek ignorētas Rietumsahāras tautas tiesības uz pašnoteikšanos un kura tūlītējās sekas ir Marokas, okupējošās valsts, īstenotās aneksijas politikas veicināšana, Padome pārkāpj brīvības, drošības un tiesiskuma principus, novēršoties no pamatbrīvību un dalībvalstu tiesisko sistēmu ievērošanas”, prasītāja atsaucas uz noteikumiem un judikatūru, kas attiecas uz to, kā Savienība ievēro pamattiesības.

144 Pēc *Front Polisario* domām, “ir skarta brīvība, jo nav ievērotas tautas tiesības uz brīvību, un, vēl sliktāk, tās sagrauj šis lēmums, ar kuru tiek veicināta ekonomiskā kundzība un radīta tendence izmainīt iedzīvotāju struktūras, lai aizvien vairāk sarežģītu pašnoteikšanās referendumu nākotnē”. *Front Polisario* min arī “apdraudējumu drošībai un tiesiskajai noteiktībai”, atsaucoties uz apgalvoto “Rietumsahāras tautas” “individuālo tiesību” pārkāpumu, ko veicis “uz aneksiju vērstais režīms”, kā arī, pēc tās domām, tādu izcelsmes sertifikātu vērtības neesamību, kurus izdos Marokas iestādes Rietumsahāras izcelsmes produktu eksportam. Visbeidzot, tā atsaucas uz “brīvību apdraudējumu neatkarīgi no tā, vai runa ir par Rietumsahāras tautas kolektīvo brīvību [...] vai par īpašuma aizsargāšanas, pārvietošanās brīvības, brīvības paust savu viedokli, tiesību uz aizstāvību un cilvēka cieņas principa neievērošanu”.

145 Jānorāda, ka Līguma par Eiropas Savienību 6. pantā, kā atgādina *Front Polisario*, protams, ir paredzēts, ka Savienība atzīst tiesības, brīvības un principus, kas izklāstīti Pamattiesību hartā, savukārt atbilstīgi LESD 67. pantam Savienība veido brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, ievērojot pamattiesības un dalībvalstu atšķirīgās tiesību sistēmas.

- 146 Tomēr ne no šiem noteikumiem, ne no Pamattiesību hartas noteikumiem neizriet absolūts aizliegums Savienībai slēgt tādu nolīgumu ar trešo valsti par lauksaimniecības produktu, pārstrādātu lauksaimniecības produktu, zivju un zivsaimniecības produktu tirdzniecību, kas varētu izrādīties piemērojams arī šīs trešās valsts kontrolētā teritorijā, lai gan šīs trešās valsts suverēnā vara pār šo teritoriju nav starptautiski atzīta.
- 147 Jautājums par to, pie kādiem nosacījumiem šāds nolīgums var tikt noslēgts, nepārkāpjot Savienības pienākumu atzīt pamatbrīvības, kopā ar citiem prasītājas argumentiem, kas saistīti ar to, kā Savienības iestādes īsteno un ievēro savu rīcības brīvību, ir izvērtēts šā sprieduma 223. un nākamajos punktos.
- 148 Ar atrunu, ka šī vērtēšana notiks, trešais pamats, ciktāl ar to Padomei tiek pārņemts, ka tā esot pārkāpusi apgalvoto absolūto aizliegumu slēgt tādu nolīgumu, kāds aplūkots konkrētajā gadījumā, ir jānoraida.

– Par ceturto pamatu

- 149 Ar ceturto pamatu *Front Polisario* apgalvo, ka apstrīdētais lēmums ir jāatceļ, jo tas ir pretrunā Savienības politiku konsekvences principam, kas paredzēts LESD 7. pantā un atbilstīgi kuram “Savienība nodrošina savu dažādo politiku un darbību savstarpēju konsekvenci, ņemot vērā savus mērķus”. Tā uzskata, ka apstrīdētais lēmums “sankcionē faktisko Marokas [Karalistes] suverēno varu pār Rietumsahāras teritoriju” un “sniedz politisku un ekonomisku atbalstu Marokas [Karalistei], kas pārkāpj ANO tiesības un suverenitātes principu”, lai gan neviena Eiropas valsts nav atzinusi Marokas Karalistes suverēno varu pār Rietumsahāru un Savienība ir pieņemta par ANO novērotāju.
- 150 *Front Polisario* tādējādi uzskata, ka “konsekvences princips” aizliedz Savienībai pieņemt aktus, kuru tiešā ietekme ir pašnoteikšanās tiesību pārkāpums, lai gan dalībvalstis ievēro šīs tiesības, atsakoties atzīt Marokas Karalistes suverēno varu pār Rietumsahāru.
- 151 Visbeidzot, *Front Polisario* norāda, ka “ir saskatāma vēl viena nekonsekvence”. Tā uzskata, ka Savienība “nevar sodīt dažus tiesību pārkāpumus, kā tā to darījusi, piemēram, attiecībā uz Siriju, un sankcionēt citus, īpaši, kad runa ir par *jus cogens* normām”.
- 152 Savā replikas rakstā *Front Polisario* atsaucas uz “trešo nekonsekvenci no Savienības puses”. Tā apgalvo, ka Komisijas humanitārās palīdzības dienests piešķir būtisku palīdzību Rietumsahāras bēgļiem, kas izvietoti nometnēs (skat. šā sprieduma 16. punktu), kamēr Padome tajā pašā laikā, pieņemot apstrīdēto lēmumu, “palīdz nostiprināt Marokas [Karalistes] īstenoto kontroli pār Rietumsahāru, *in fine* izraisot bēgļu [plūsmu] no Rietumsahāras”.
- 153 Jākonstatē, ka LES 7. pants nevar tikt izmantots *Front Polisario* argumentu pamatošanai. Dažādās Savienības politikas katra attiecas uz dažādām dibināšanas līgumu normām un aktu, kas pieņemti, piemērojot šīs normas, noteikumiem. Apgalvotā akta “nekonsekvence” attiecībā uz Savienības politiku kādā konkrētā jomā obligāti nozīmē, ka konkrētais akts ir pretrunā kādam noteikumam, tiesību normai vai principam, kas regulē šo politiku. Tikai ar šo faktu, ja tas tiktu pierādīts, būtu pietiekami, lai izraisītu konkrētā akta atcelšanu, bez nepieciešamības atsaukties uz LES 7. pantu.
- 154 Šajā konkrētajā gadījumā, lai norādītu uz konsekvences principa pārkāpumu, *Front Polisario* iesākumā izvērza premisu, atbilstīgi kurai tas, ka ar apstrīdēto lēmumu ir apstiprināts konkrētais nolīgums starp Savienību un Marokas Karalisti, “sankcionē” tās “suverēno varu” pār Rietumsahāru. Šī premisa tomēr ir kļūdaina – konkrētajā nolīgumā nav nevienas klauzulas, kurai būtu šādas sekas, un tikai fakts, ka Savienība pieļauj, ka Marokas Karaliste piemēro nolīguma noteikumus attiecībā uz lauksaimniecības vai zivsaimniecības produktiem, kas tiek eksportēti uz Savienību no tās Rietumsahāras teritorijas daļas, ko Marokas Karaliste kontrolē, vai produktiem, kas tiek importēti šajā teritorijā, nav līdzvērtīgs Marokas suverēnās varas pār šo teritoriju atzīšanai.

155 Attiecībā uz argumentu, atbilstīgi kuram Savienība pārkāpjot “ANO tiesības” vai *jus cogens*, tam nav nekāda sakara ar apgalvoto LESD 7. panta pārkāpumu. Tajā tikai tiek atkārtoti argumenti, kas izvirzīti turpmāk izvērtētā desmitā pamata pamatošanai.

156 Arguments par to, ka Savienība pieņem ierobežojošus pasākumus attiecībā uz situāciju citās valstīs, nav pietiekams, lai pierādītu apgalvoto Savienības politikas “nekonsekvenci”. Jāatgādina, ka Padomei – kā izriet it īpaši no judikatūras par ierobežojošiem pasākumiem, kas noteikti saistībā ar situāciju Sīrijā, – ir rīcības brīvība šajā jomā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 13. septembris, *Makhlouf*/Padome, T-383/11, Krājums, EU:T:2013:431, 63. punkts). Tādējādi tai nevar tikt pārņemta nekonsekvence tāpēc, ka tā ir noteikusi ierobežojošus pasākumus attiecībā uz situāciju kādā, bet ne citā valstī.

157 Visbeidzot, attiecībā uz “trešo nekonsekvenci”, uz kuru savā replikas rakstā atsaucas *Front Polisario*, ir jākonstatē, ka tas, ka Savienība atbalsta Rietumsahāras tautas bēgļus, kas mitinās nometnēs, vienlaikus ar Marokas Karalisti noslēdzot nolīgumus, tādus kā tas, kas apstiprināts ar apstrīdēto lēmumu, ir nevis tās politikas nekonsekvence, bet gan – gluži otrādi – parāda, ka tā nevēlas nostāties kāda pusē prasītājas un Marokas Karalistes strīdā, vienlaikus atbalstot ANO centienus panākt šā strīda taisnīgu un ilgtspējīgu noregulējumu sarunu ceļā.

158 Tāpēc ceturtais pamats ir jānoraida.

– Par piekto pamatu

159 Piektais pamats pamatošanai *Front Polisario* atsaucas uz LES 2. pantu, 3. panta 5. punktu, 21. pantu, kā arī uz LESD 205. pantu. Tā norāda, ka apstrīdētais lēmums ir pretrunā Savienības pamatvērtībām, kas ir ļoti svarīgas tās ārējā darbībā. *Front Polisario* uzskata, ka, apstiprinot nolīguma, kas minēts apstrīdētajā lēmumā, noslēgšanu, Padome “neievēro ANO rezolūcijas un vienošanos starp Marokas [Karalisti] un *Front Polisario* par pašnoteikšanās referenduma organizēšanu, veicinot nelikumīgo Marokas [Karalistes] aneksijas politiku”. Tā uzskata, ka “būtu pietiekami iesaldēt nolīgumu”, jo Padome “ļoti labi [zina], ka Marokas [Karalistes] ekonomiskās attīstības mērķis Rietumsahāras teritorijā ir mainīt sociālās struktūras un izkropļot pašu referenduma ideju”.

160 LES 2. pantā ir noteikts:

“Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība.”

161 LES 3. panta 5. punktā ir noteikts:

“Attiecībās ar citām pasaules daļām Savienība atbalsta un sekmē savas vērtības un intereses un palīdz aizsargāt savus pilsoņus. Tā veicina mieru, drošību, ilgtspējīgu Zemes attīstību, solidaritāti un savstarpēju cieņu starp tautām, brīvu un godīgu tirdzniecību, nabadzības izskaušanu un cilvēktiesību un, jo īpaši, bērnu tiesību aizsardzību, kā arī starptautisko tiesību normu stingru ievērošanu un attīstību, tostarp respektējot Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu principus.”

162 LES 21. pants, kas iekļauts LES V sadaļas 1. nodaļā, ir formulēts šādi:

“1. Savienības starptautiskās darbības virzītājspēks ir principi, kuri ir iedvesmojuši tās izveidi, attīstību un paplašināšanos un kurus tā tiecas veicināt visā pasaulē, proti, demokrātija, tiesiskums, universāls un nedalāms cilvēktiesību un pamatbrīvību princips, cilvēka cieņas neaizskaramība, vienlīdzības un solidaritātes princips, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu un starptautisko tiesību ievērošana.

Savienība cenšas attīstīt attiecības un veidot partnerību ar trešām valstīm un starptautiskām, reģionālām vai pasaules organizācijām, kuras atzīst pirmajā daļā minētos principus. Tā sekmē kopīgu problēmu risināšanu, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijā.

2. Savienība nosaka un īsteno kopēju politiku un darbības, kā arī tiecas sasniegt augstu sadarbības līmeni visās starptautisko attiecību jomās, lai:

- a) sargātu savas vērtības, pamatintereses, drošību, neatkarību un integritāti;
- b) konsolidētu un atbalstītu demokrātiju, tiesiskumu, cilvēktiesības un starptautisko tiesību principus;
- c) saglabātu mieru, novērstu konfliktus un stiprinātu starptautisko drošību saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu mērķiem un principiem, Helsinku Nobeiguma akta principiem un Parīzes Hartas mērķiem, tostarp attiecībā uz ārējām robežām;
- d) veicinātu jaunattīstības valstu ilgtspējīgu ekonomisku, sociālu un vides attīstību, lai sasniegtu galveno mērķi – izskaustu nabadzību;
- e) veicinātu visu valstu integrāciju pasaules ekonomikā, arī pakāpeniski atceļot starptautiskās tirdzniecības ierobežojumus;
- f) palīdzētu attīstīt starptautiskus pasākumus vides kvalitātes saglabāšanai un uzlabošanai, kā arī pasaules dabas resursu apsaimniekošanai un izmantošanai, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību;

[..]

3. [..]

Savienība nodrošina konsekvenci savās ārējās darbībās dažādās jomās, kā arī šo jomu un pārējās politikas savstarpēju konsekvenci. Padome un Komisija, kam palīdz Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, atbild par šīs konsekvences nodrošināšanu un šajā nolūkā sadarbojas.”

¹⁶³ Visbeidzot, LESD V daļā ietvertajā 205. pantā “Vispārīgi noteikumi attiecībā uz Savienības ārējo darbību” ir noteikts: “Saskaņā ar šo daļu Savienības starptautiskās darbības virzītājspēks ir Līguma par Eiropas Savienību V sadaļas 1. nodaļā izklāstītie principi, Savienība tiecas sasniegt tur minētos mērķus un rīkojas saskaņā ar tur izklāstītajiem vispārīgiem noteikumiem.”

¹⁶⁴ Atbilstīgi judikatūrai Savienības iestādēm ārējo ekonomisko sakaru jomā, uz kuru attiecas apstrīdētajā lēmumā minētais nolīgums, ir plaša rīcības brīvība (šajā ziņā skat. spriedumu, 1995. gada 6. jūlijs, *Odigitria*/Padome un Komisija, T-572/93, Krājums, EU:T:1995:131, 38. punkts).

¹⁶⁵ Tādējādi nevar tikt pieņemts, ka no “vērtībām, uz kurām balstās Savienība”, vai no noteikumiem, uz kuriem saistībā ar šo pamatu atsaucas *Front Polisario*, izriet, ka Padomei jebkurā gadījumā ir aizliegts noslēgt nolīgumu ar trešo valsti, kas var izrādīties piemērojams strīdīgā teritorijā.

¹⁶⁶ Pārējā daļā – jautājums par to, kā Padome īsteno plašo rīcības brīvību, kas tai ir atzīta ar iepriekš 164. punktā minēto judikatūru, kā arī būtiskie faktori, kas tai ir jāņem vērā šajā kontekstā, tiks izvērtēti turpmāk (skat. šā sprieduma 223. un nākamās punktus).

¹⁶⁷ Ar atrunu, ka šī izvērtēšana notiks, piektais pamats ir jānoraida.

– Par sesto pamatu

- 168 Saistībā ar sesto pamatu prasītāja norāda, ka apstrīdētais lēmums ir pretrunā ilgtspējīgas attīstības mērķim, “jo ar šo lēmumu tiek atļauts okupējošajai valstij paplašināt autonomas tautas dabas resursu izmantošanu”. Tā šajā ziņā atsaucas uz LESD 11. pantu, atbilstīgi kuram, “nosakot un īstenojot savu politiku un darbības, tajās jāparedz vides aizsardzības prasības, lai veicinātu noturīgu attīstību”. Tā atsaucas arī uz vairākiem ANO un Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (FAO) dokumentiem.
- 169 Prasītāja piebilst, ka Marokas Karaliste, “pārvaldot Rietumsahāras lietas, izmantojot savu Iekšlietu ministriju un atsakoties [...] sniegt ANO atskaiti par pārvaldi, īsteno aneksijas politiku”. *Front Polisario* no tā secina, ka apstrīdētais lēmums “ne vien [...] pārkāpj Rietumsahāras tautas tiesības uz attīstību, bet arī veicina tautsaimniecības vājināšanas politiku, kuras galvenais mērķis ir sagraut Rietumsahāras sabiedrību”.
- 170 *Front Polisario* replikas rakstā piebilst, ka “lielas sabiedrības, kuras kontrolē Maroka, izmanto [Rietumsahāras] resursus ar nepārprotamu mērķi aplaupīt Rietumsahāras tautu, lai stiprinātu Marokas tautsaimniecību un faktiski stiprinātu Marokas īstenoto aneksiju”.
- 171 Šajā posmā pietiek norādīt, ka ne no iepriekš minētajiem *Front Polisario* apgalvojumiem, ne no noteikumiem, uz kuriem tā atsaucas, neizriet absolūts aizliegums Padomei slēgt tādu nolīgumu ar trešo valsti, kas var izrādīties piemērojams strīdīgā teritorijā.
- 172 Tādējādi, ciktāl šis pamats ir jāsaprot kā tāds, ar kuru tiek apgalvots šāda aizlieguma pārkāpums, tas ir jānoraida. Pārējā daļā *Front Polisario* argumenti ir jāizvērtē saistībā ar jautājuma par Padomes rīcības brīvības izmantošanu analīzi (skat. šā sprieduma 223. un nākamos punktus).

– Par septīto pamatu

- 173 Septītais pamats atbilstīgi nosaukumam, ko tam norādījusi prasītāja, ir par “[apstrīdētā] lēmuma neatbilstību Savienības ārējās darbības principiem un mērķiem attīstības sadarbības jomā”. Prasītāja atsaucas uz LESD 208. panta 2. punktu, atbilstīgi kuram “Savienība un dalībvalstis respektē saistības un ņem vērā mērķus, ko tās apstiprinājušas saistībā ar [ANO] un citām kompetentām starptautiskām organizācijām”. Tā atsaucas arī uz LESD 220. pantu (skat. šā sprieduma 129. punktu).
- 174 *Front Polisario* konkrēti norāda, ka “[LESD 208. panta 2. punkta] formulējums, kurā izmantots termins “apstiprinājušas”, ļauj procesā pret Savienību [...] atsaukties uz tās saistībām un mērķiem, kas minēti [ANO] rezolūcijās, tostarp ANO Tūkstošgades deklarācijā un tajās rezolūcijās, kuru izstrādē [...] Savienība ir piedalījusies”.
- 175 Jākonstatē, ka prasītājas argumenti, kas izklāstīti iepriekš 174. punktā, nekādi neļauj saprast, ko tā pārmet Padomei un kāda iemesla dēļ apstrīdētais lēmums būtu pretrunā “Savienības ārējās darbības principiem un mērķiem” vai ANO tekstiem, tostarp Tūkstošgades deklarācijai. Tādējādi šis pamats ir jānoraida kā nepieņemams.

– Par astoto pamatu

- 176 Astotais pamats attiecas uz tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpumu. *Front Polisario*, atgādinājusi judikatūru šajā jomā, norāda, ka esot legītimi pamatoti cerēt, ka Savienība un tās iestādes respektēs starptautiskās tiesības.

177 Kā norāda pati prasītāja, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka tiesības atsaukties uz tiesiskās palāvības aizsardzību ir ikvienai privātpersonai, kas ir situācijā, no kuras izriet, ka Savienības administrācija, dodot precīzus solījumus, tai ir radījusi pamatotas cerības. Šādas garantijas, lai arī kāda būtu to paziņošanas forma, veido precīza, beznosacījumu un saskaņota informācija, kas izriet no pilnvarotiem un ticamiem avotiem. Turpretī neviens nevar apgalvot šā principa pārkāpumu, ja nav bijušas precīzas garantijas, ko tam sniegusi administrācija (skat. spriedumu, 2009. gada 19. novembris, *Denka International*/Komisija, T-334/07, Krājums, EU:T:2009:453, 148. punkts un tajā minētā judikatūra).

178 Šajā konkrētajā gadījumā ir jākonstatē, ka prasītāja neatsaucas ne uz vienu konkrētu garantiju, kuru tai būtu sniegusi Savienības administrācija attiecībā uz tās rīcību šajā jomā, un tādēļ šis pamats, kas pamatots ar tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpumu, nav pieņemams. Arguments, atbilstīgi kuram ar apstrīdēto lēmumu būtībā tiekot pārkāptas starptautiskās tiesības, ir jāizvērtē saistībā ar vienpadsmīto pamatu, kas attiecas tieši uz starptautisko tiesību neievērošanu.

– Ievada apsvērumi par starptautisko tiesību ietekmi

179 Ciktāl *Front Polisario* atsaucas gan uz vairākiem Savienības noslēgto starptautisko nolīgumu pārkāpumiem (devītais pamats), gan uz “vispārējo starptautisko tiesību” pārkāpumiem (desmitais pamats), turpmākie apsvērumi ir svarīgi, lai novērtētu Savienības akta tiesiskumu no starptautisko tiesību viedokļa.

180 No LES 3. panta 5. punkta izriet, ka Savienība atbalsta starptautisko tiesību normu stingru ievērošanu un attīstību. Tādējādi, pieņemot tiesību aktu, tai ir jāievēro starptautiskās tiesības kopumā, tostarp Savienības iestādēm saistošās starptautiskās paražu tiesības (skat. spriedumu, 2011. gada 21. decembris, *Air Transport Association of America* u.c., C-366/10, Krājums, EU:C:2011:864, 101. punkts un tajā minētā judikatūra).

181 Turklāt atbilstoši starptautisko tiesību principiem Savienības iestādes, kuru kompetencē ir apspriest un noslēgt starptautisku nolīgumu, var noslēgt vienošanos ar trešajām valstīm attiecībā uz sekām, kādas šā nolīguma tiesību normām jārada ligumslēdzēju pušu iekšējā tiesību sistēmā. Vienīgi tad, ja šis jautājums nav noregulēts ar nolīgumu, kompetentajām Savienības tiesām ir jāizskata šis jautājums tādā pašā kārtībā kā jebkāds cits interpretācijas jautājums attiecībā uz nolīguma piemērošanu Savienībā (skat. spriedumu *Air Transport Association of America* u.c., minēts 180. punktā, EU:C:2011:864, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).

182 Jāatgādina arī, ka atbilstīgi LESD 216. panta 2. punktam Savienības noslēgtie līgumi ir saistoši Savienības iestādēm un tādējādi šie nolīgumi ir pārāki par Savienības tiesību aktiem. No tā izriet, ka Savienības tiesību akta spēkā esamību var ietekmēt tā nesaderība ar šādām starptautisko tiesību normām (skat. spriedumu *Air Transport Association of America* u.c., minēts 180. punktā, EU:C:2011:864, 50. un 51. punkts un tajos minētā judikatūra).

183 Tomēr vispirms Tiesa ir spriedusi arī, ka šīm tiesību normām ir jābūt saistošām Savienībai (skat. spriedumu *Air Transport Association of America* u.c., minēts 180. punktā, EU:C:2011:864, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).

184 Turpinājumā tā ir secinājusi, ka Tiesa var pārbaudīt Savienības tiesību akta spēkā esamību no starptautiskā nolīguma viedokļa vienīgi tad, ja to pieļauj šā nolīguma raksturs un sistēma (skat. spriedumu *Air Transport Association of America* u.c., minēts 180. punktā, EU:C:2011:864, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

185 Visbeidzot, ja aplūkojamā nolīguma raksturs un sistēma ļauj veikt Savienības tiesību akta spēkā esamības pārbaudi no šā nolīguma tiesību normu viedokļa, tad vēl ir nepieciešams, lai šā nolīguma tiesību normas, kas ir norādītas saistībā ar Savienības tiesību akta spēkā esamības pārbaudi, to satura

ziņā būtu bez nosacījumiem un pietiekami precīzas. Šāds nosacījums ir izpildīts tad, ja norādītājā tiesību normā ir paredzēts skaidrs un precīzs pienākums, kurš tā izpildes vai seku ziņā nav atkarīgs no jebkāda vēlāka akta pieņemšanas (skat. spriedumu *Air Transport Association of America* u.c., minēts 180. punktā, EU:C:2011:864, 54. un 55. punkts un tajos minētā judikatūra).

186 Iepriekš minētie apsvērumi ir jāņem vērā, turpmāk izvērtējot devīto līdz vienpadsmito pamatu.

– Par devīto pamatu

187 Saistībā ar devīto pamatu prasītāja norāda, ka apstrīdētais lēmums ir jāatceļ, jo “tas ir pretrunā vairākiem starptautiskiem nolīgumiem, kuri ir saistoši Savienībai”.

188 Pirmkārt, prasītāja norāda uz Asociācijas nolīgumu ar Maroku un, it īpaši, tā preambulu, kurā ir atsauce uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu principu ievērošanu, kā arī uz tā 2. pantu, atbilstīgi kuram demokrātisko principu un cilvēka pamattiesību ievērošana ir Savienības un Marokas Karalistes iekšpolitikas un ārpolitikas pamatā un ir būtiska šā nolīguma sastāvdaļa.

189 Prasītāja uzskata, ka apstrīdētais lēmums ir pretrunā minētajiem principiem, jo tas “pārkāpj tiesības uz pašnoteikšanos un no tām izrietošās tiesības, it īpaši suverēnās tiesības uz dabas resursiem un Rietumsahāras iedzīvotāju interešu primāro lomu”. Prasītāja piebilst, ka “Marokas [Karaliste] pārkāpj pašnoteikšanās tiesības, kuras ir cilvēktiesību, politisko un ekonomisko brīvību ievērošanas *sine qua non* nosacījums”, un atkārtoti norāda uz “Marokas [Karalistes] īstenoto aneksijas politiku, kuras mērķis ir kavēt referendumu par pašnoteikšanos organizēšanu”.

190 Otrkārt, prasītāja atsauca uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju, kas noslēgta Montegobejā [*Montego Bay*] 1982. gada 10. decembrī (turpmāk tekstā – “Montegobejas konvencija”) un stājusies spēkā 1994. gada 16. novembrī, un Savienības vārdā apstiprināta ar Padomes 1998. gada 23. marta Lēmumu 98/392/EK par Eiropas Kopienas parakstīto ANO 1982. gada 10. decembra Jūras tiesību konvenciju un 1994. gada 28. jūlija Nolīgumu par minētās konvencijas XI daļas īstenošanu (OV L 179, 1. lpp.). Tā apgalvo, ka atbilstīgi Montegobejas konvencijas noteikumiem Rietumsahāras tautai ir suverēnas tiesības pār Rietumsahāras piekrastes ūdeņiem. Kā “okupējošai valstij” Marokas Karalistei būtu jāīsteno Rietumsahāras tautas tiesības, ievērojot tās interešu primāro lomu. Tomēr tā sistemātiski pārkāpjot šīs tiesību normas un izmantojot kontroli pār jūru, lai saglabātu savu klātbūtni Rietumsahārā. Savukārt Padome ar apstrīdēto lēmumu pārkāpjot “šos noteikumus”, jo, “paplašinot tirdzniecības ar Maroku liberalizāciju zivsaimniecības jomā, [tā] atbalsta Maroku, kura nepamatoti izmanto savas tiesības pār šo jūras daļu”. Prasītāja piebilst, ka Marokas Karaliste “šos ūdeņus izmanto tikai savās interesēs, cenšoties gūt tūlītēju labumu un lai izveidotu tādu ekonomisku kontekstu, kas apgrūtinātu referendumu par pašnoteikšanos rīkošanu”.

191 Treškārt, prasītāja atsauca uz “izcelsmes kritērija” neievērošanu, kas, pēc prasītājas domām, izriet no Montegobejas konvencijas, no Asociācijas nolīguma ar Maroku un tā 4. protokola, no Partnerattiecību nolīguma zivsaimniecības nozarē starp Eiropas Kopieniem un Marokas Karalisti, kas Kopienas vārdā apstiprināts ar Padomes 2006. gada 22. maija Regulu (EK) Nr. 764/2006 (OV L 141, 1. lpp.), kā arī no nolīguma vēstuļu apmaiņas veidā par nolīguma starp Eiropas Kopieniem un Marokas Karalisti par sadarbību jūras zvejniecības nozarē provizorisku piemērošanu, kas parafēts Briselē 1995. gada 13. novembrī un Kopienas vārdā apstiprināts ar Padomes 1995. gada 7. decembra Lēmumu 95/540/EK (OV L 306, 1. lpp.).

192 Prasītāja uzskata, ka, “lai noteiktu dažādu nolīgumu, kas saista [Savienību] un tās dalībvalstis ar Marokas [Karalisti], piemērošanas jomu, [Montegobejas] konvencija ir atbilstoša atsauce un tajā šī piemērošanas joma skaidri ir definēta kā Marokas [Karalistes] teritorija”.

- 193 Pat neatkarīgi no jautājuma par to, vai dažādie prasītājas minētie nolīgumi un konvencijas no šā sprieduma 184. un 185. punktā minētās judikatūras viedokļa var tikt ņemti vērā, lai izvērtētu kāda Savienības akta spēkā esamību, ir jākonstatē, ka, izņemot Montegobejas konvenciju, citi prasītājas norādītie nolīgumi ir nolīgumi, kuri noslēgti starp Savienību un Marokas Karalisti, proti, tām pašām pusēm kā tās, kuras noslēgušas ar apstrīdēto lēmumu apstiprināto nolīgumu. Proti, viens no šiem nolīgumiem ir Asociācijas nolīgums ar Maroku, ko ar apstrīdētajā lēmumā minēto nolīgumu tieši ir paredzēts grozīt.
- 194 Šajos apstākļos, pat ja tiktu pieņemts, ka dažas nolīguma, kura noslēgšana ir apstiprināta ar apstrīdēto lēmumu, klauzulas ir pretrunā iepriekš starp Savienību un Marokas Karalisti noslēgtu nolīgumu klauzulām, uz kurām atsaucas prasītāja, tas neizraisa nekādu prettiesiskumu, jo Savienība un Marokas Karaliste ar jaunu nolīgumu, piemēram, tādu, uz kuru attiecas apstrīdētais lēmums, jebkurā brīdī var grozīt starp tām noslēgtos nolīgumus.
- 195 Attiecībā uz Montegobejas konvenciju ir jāatgādina, ka šīs konvencijas raksturs un sistēma, kā spriedusi Tiesa, nepieļauj, ka Savienības tiesas varētu vērtēt Savienības tiesību akta spēkā esamību no šīs konvencijas viedokļa (spriedums, 2008. gada 3. jūnijs, *Intertanko* u.c., C-308/06, Krājums, EU:C:2008:312, 65. punkts).
- 196 Tomēr prasītāja atsaucas uz šo konvenciju, lai būtībā apgalvotu, ka zivsaimniecības produkti no Rietumsahāras piekrastes ūdeņiem ir tās dabas resursu daļa.
- 197 Šajā ziņā jau tika norādīts, ka nolīgums, kura noslēgšana ir apstiprināta ar apstrīdēto lēmumu, ir piemērojams arī Rietumsahārā un attiecībā uz produktiem, kuru izcelsme ir šajā teritorijā, un tās dabas resursiem, neatkarīgi no tā, kādi ir šie resursi, un neatkarīgi no jautājuma, vai šie resursi ir vai nav jānosaka, piemērojot Montegobejas konvenciju.
- 198 Tomēr nekas prasītājas saistībā ar šo pamatu norādītajos argumentos neliecina, ka Padomes un trešās valsts nolīguma noslēgšana attiecībā uz strīdīgu teritoriju katrā ziņā ir aizliegta.
- 199 Tādējādi, ciktāl šis pamats jāsaprot kā tāds, kas norāda uz šāda absolūta aizlieguma pārkāpumu, tas ir jānoraida. Ja prasītājas argumenti vai vismaz daži no tiem ir jāsaprot kā tādi, kuri norāda uz Padomes pieļautu acīmredzamu kļūdu vērtējumā, pietiek atgādināt, ka jautājums par Padomei šajā jomā piešķirtās rīcības brīvības īstenošanu tiks izvērtēts šā sprieduma 223. un nākamajos punktos.
- Par desmito pamatu
- 200 Ar savu desmito pamatu *Front Polisario* norāda, ka apstrīdētais lēmums ir jāatceļ, jo tas ir pretrunā tiesībām uz pašnoteikšanos, kas ir imperatīva starptautisko tiesību norma, kā arī no tām izrietošajām tiesībām. Tā apgalvo, ka ar apstrīdēto lēmumu Marokas Karalistei tiek sniegts atbalsts tās Rietumsahāras okupācijas un “ekonomiskās kolonizācijas” politikā.
- 201 *Front Polisario* arī norāda, ka ar apstrīdēto lēmumu, pārkāpjot līgumu relatīvo iedarbību, tiek radīti pienākumi, kuriem tā nav piekritusi. Tā piebilst, ka Savienībai ir jāievēro “starptautiskās humanitārās tiesības”, pie kurām, pēc prasītājas domām, pieder Konvencijai par sauszemes kara likumiem un paražām, kas parakstīta Hāgā 1907. gada 18. oktobrī, pievienotie noteikumi, Konvencija par civilpersonu aizsardzību kara laikā, kas parakstīta Ženēvā 1949. gada 12. augustā, un Līgums par Starptautiskās Krimināltiesas izveidi, kas parakstīts Romā 1998. gada 17. jūlijā. Tā norāda, ka, pieņemot apstrīdēto lēmumu, Padome “ļauj Marokas Karalistei konsolidēt savu Rietumsahāras kolonizācijas politiku, izmantojot ekonomisko aspektu”.

- 202 Vispirms ir jākonstatē, ka nekas apstrīdētajā lēmumā vai nolīgumā, kura noslēgšana ar to ir apstiprināta, nenorāda uz to, ka Savienība atzīst Marokas pretenzijas attiecībā uz Rietumsahāru. Tikai tas vien, ka attiecīgais nolīgums ir piemērojams arī attiecībā uz produktiem, kuri tiek eksportēti uz to Rietumsahāras daļu vai importēti no tās Rietumsahāras daļas, kuru kontrolē Marokas Karaliste, nav līdzvērtīgs šādai atzīšanai.
- 203 Attiecībā uz argumentu par līgumu relatīvo iedarbību, pretēji tam, ko norāda *Front Polisario*, apstrīdētajā lēmumā minētais nolīgums, lai gan tas to skar tieši un individuāli, nenozīmē nekādas tās saistības, jo šis nolīgums ir piemērojams tikai tai Rietumsahāras daļai, kuru kontrolē Maroka, un tikai tik ilgi, cik ilgi šī kontrole turpinās. Ja *Front Polisario* – attiecīgā gadījumā pēc paredzētā referenduma par pašnoteikšanos – būtu jāpaplašina sava kontrole pār visu Rietumsahāras teritoriju, ir skaidrs, ka tai nebūs saistoši attiecīgā nolīguma, kas noslēgts starp Marokas Karalisti un Savienību, noteikumi.
- 204 Attiecībā uz argumentu par humanitāro tiesību pārkāpumu ir jākonstatē, ka prasītājas argumenti ir lakoniski un neļauj saprast, kā, proti – kā tieši, ar apstrīdētajā lēmumā minētā nolīguma noslēgšanu tiktu pārkāptas šīs tiesības.
- 205 Vispārīgi runājot, nekas prasītājas argumentos vai norādītajos faktos nepierāda tāda noteikuma esamību starptautiskajās paražu tiesībās, ar kuru būtu aizliegta starptautiska nolīguma, kas piemērojams strīdīgā teritorijā, noslēgšana.
- 206 Jautājums tika iesniegts Starptautiskajā Tiesā, taču tā šo jautājumu spriedumā, ko tā pasludināja lietā par Austrumtimoru, neizlēma (Portugāle pret Austrāliju, ST Krājums 1995, 90. lpp.), pamatojot ar to, ka, lai to izlemtu, tai būtu jālemj par Indonēzijas Republikas izturēšanās tiesiskumu bez šīs valsts piekrišanas (spriedums Portugāle pret Austrāliju, minēts iepriekš, 35. punkts).
- 207 Prasītāja arī uzrādīja 2002. gada 29. janvāra vēstuli, kuru ģenerālsekretāra vietnieks juridiskajos jautājumos, ANO padomnieks juridiskajos jautājumos, nosūtīja Drošības padomes priekšsēdētājam, atbildot uz Drošības padomes locekļu pieprasījumu informēt to par savu atzinumu attiecībā uz tādu lēmumu tiesiskumu, kurus esot pieņēmušas Marokas iestādes attiecībā uz līgumu piedāvājumu un parakstīšanu par Rietumsahāras minerālresursu izpēti, kas noslēgti ar ārvalstu sabiedrībām.
- 208 Šajā vēstulē ANO padomnieks juridiskajos jautājumos aplūkoja starptautisko tiesību normas, Starptautiskās Tiesas judikatūru un valstu praksi šajā jautājumā. Viņa vēstules 24. punktā viņš it īpaši norādīja:
- “Nesenā valstu prakse, lai gan ierobežota, liecina, ka valstīm [, pārvaldot kādu teritoriju], kā arī trešajām valstīm ir šāds *opinio juris*: ja teritoriju, kurām nav savas pārvaldes, resursi tiek izmantoti šo teritoriju tautu labā, viņu vārdā vai apspriežoties ar to pārstāvjiem, šo izmantošanu uzskata par atbilstošu valstu [, kuras īsteno šo pārvaldi], pienākumiem saskaņā ar [Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtiem] un saderīgu ar Ģenerālās asamblejas rezolūcijām, kā arī principu par “pastāvīgajām suverēnajām tiesībām uz dabas resursiem”, kas tajās nostiprinātas.”
- 209 Pamatojoties uz to, viņš sniedza šādu atbildi uz viņam uzdoto jautājumu:
- “Lai gan līgumi, kas ir Drošības padomes pieprasījuma priekšmets, paši par sevi nav prettiesiski, ja izpētes un izmantošanas darbības būtu veicamas, neņemot vērā Rietumsahāras tautas intereses un gribu, tās būtu pretrunā starptautisko tiesību principiem, ko piemēro darbībām attiecībā uz teritoriju, kurām nav savas pārvaldes, minerālresursiem.” (viņa vēstules 25. punkts)
- 210 No tā izriet, ka ANO padomnieks juridiskajos jautājumos arī nav uzskatījis, ka tāda starptautiska nolīguma noslēgšana, kurš var tikt piemērots strīdīgā teritorijā, katrā ziņā starptautiskajās tiesībās būtu aizliegta.

211 Tādējādi, ciktāl šis pamats ir jāsaprot kā tāds, kas norāda uz to, ka Padome ir pārkāpusi “vispārējo starptautisko tiesību” normu, no kuras izriet absolūts aizliegums slēgt starptautiskus nolīgumus, kuri var izrādīties piemērojami strīdīgā teritorijā, tas ir jānoraida. Ciktāl prasītājas saistībā ar šo pamatu izvirzītie argumenti attiecas uz to, kā Padome īsteno savu rīcības brīvību, tie tiks izvērtēti šā sprieduma 223. un nākamajos punktos.

– Par vienpadsmito pamatu

212 Saistībā ar vienpadsmito, pēdējo, pamatu, lai apgalvotu, ka, pieņemot apstrīdēto lēmumu, Padome izraisa Savienības starptautisko atbildību par starptautiski prettiesisku darbību, prasītāja atsauca uz dažādiem noteikumiem pantu projektā par starptautisku organizāciju atbildību par starptautiski prettiesisku darbību, ko 2011. gadā pieņēma ANO Starptautisko tiesību komisija.

213 Šis pamats tomēr neievieš nekā jauna salīdzinājumā ar pārējo prasītājas argumentāciju. Jāatgādina, ka šī prasība ir prasība atcelt tiesību aktu, nevis prasība par kaitējuma atlīdzību. Jautājums nav par to, vai, pieņemot apstrīdēto lēmumu, Savienībai rodas ārpuslīgumiskā atbildība, kam priekšnoteikums ir tas, ka apstrīdētais lēmums ir prettiesisks. Jautājums tieši ir par to, vai apstrīdētais lēmums ir prettiesisks. Šajā punktā prasītāja neizvirza nevienu jaunu argumentu, bet aprobežojas ar to, ka atkārtu savus apgalvojumus, atbilstīgi kuriem būtībā, Savienības vārdā noslēdzot nolīgumu, kas apstiprināts ar apstrīdēto lēmumu, Padome ir pārkāpusi starptautiskās tiesības.

214 Tāpēc šis pamats ir jānoraida.

– Secinājums par absolūta aizlieguma slēgt tādus starptautiskus nolīgumus, kas piemērojami strīdīgā teritorijā, esamību vai neesamību

215 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka nekas prasītājas pamatos un argumentos neļauj secināt, ka Savienības vai starptautiskajās tiesībās pastāv absolūts aizliegums slēgt ar trešajām valstīm nolīgumus, kuri var izrādīties piemērojami strīdīgā teritorijā.

216 Vispārējās tiesas judikatūra arī apstiprina šo secinājumu.

217 Vispārējai tiesai lietā, kurā pasludināts spriedums *Odigitria*/Padome un Komisija, minēts 164. punktā (EU:T:1995:131), bija jānoskaidro jautājums par starptautiska nolīguma, kas noslēgts starp Savienību un trešo valsti un ir piemērojams strīdīgā teritorijā, tiesiskumu.

218 Minētais spriedums attiecās uz prasību par zaudējumu atlīdzināšanu, ko bija iesniegusi sabiedrība, kurai pieder zvejas kuģis, kas kuģo ar Grieķijas karogu un kuru bija aizturējušas Gvinejas-Bisavas iestādes, pamatojot ar to, ka tas bez licences zvejo šīs valsts jūras teritorijā. Izrādījās, ka šim kuģim bija zvejas licence, kuru bija izsniegušas Senegālas iestādes, taču tas zvejoja ūdeņos, uz kuriem kā savu jūras teritorijas daļu savas tiesības aizstāvēja gan Senegālas Republika, gan Gvineja-Bisava. Eiropas Ekonomikas Kopiena, kāda tā bija tolaik, gan ar pirmo, gan otro trešo valsti bija noslēgusi zvejniecības nolīgumus, kas abos gadījumos attiecās uz visu šo valstu jūras teritorijām. Prasītājas minētajā lietā vēlējās panākt, lai Kopiena atlīdzinātu zaudējumus, kurus tā esot cietusi tāpēc, ka tās kuģis ticis aizturēts, un šajā kontekstā atsauca uz apgalvoto teritorijas, kura bija šo trešo valstu strīda objekts, neizslēgšanas no zvejniecības nolīgumiem, kas noslēgti starp Kopienu un katru no abām trešajām valstīm, prettiesiskumu (spriedums *Odigitria*/Padome un Komisija, minēts 164. punktā, EU:T:1995:131, 1.–13. un 25. punkts).

219 Vispārējā tiesa secināja, ka šī neieklāšana nav uzskatāma par prettiesiskumu. Būtībā tā secināja, ka, īstenojot plašo rīcības brīvību, kāda ir Savienības iestādēm ārējo ekonomisko sakaru, kā arī kopējās lauksaimniecības politikas (kura attiecas arī uz zvejniecību) jomā, tās, nepieļaujot acīmredzamu kļūdu vērtējumā, varēja lemt, ka nav piemēroti no zvejniecības nolīguma, kas noslēgts ar divām iepriekš

minētajām valstīm, izslēgt attiecīgo teritoriju, neraugoties uz strīdu šo valstu starpā par ūdeņiem, attiecībā uz kuriem tās aizstāv savas tiesības kā uz ūdeņiem, kas ir daļa no to jūras teritorijas (šajā ziņā skat. spriedumu *Odigitria*/Padome un Komisija, minēts 164. punktā, EU:T:1995:131, 38. punkts).

- 220 Tātad no minētā sprieduma, *a contrario*, izriet, ka tāda nolīguma noslēgšana starp Savienību un trešo valsti, kurš var izrādīties piemērojams strīdīgā teritorijā, katrā ziņā nav pretrunā Savienības tiesībām vai starptautiskajām tiesībām, kas Savienībai jāievēro.
- 221 Proti, ja tas tā būtu, tad Vispārējā tiesa sprieduma *Odigitria*/Padome un Komisija minēts 164. punktā (EU:T:1995:131), 38. punktā nevarētu atsaukties uz Savienības iestāžu rīcības brīvību attiecībā uz jautājumu, vai ir vai nav pieņemami iekļaut Senegālas Republikas un Gvinejas-Bisavas strīdīgo teritoriju to zvejniecības nolīgumu piemērošanas jomā, kas noslēgti ar šīm divām valstīm. Ja šāda iekļaušana katrā ziņā būtu pretrunā Savienības tiesībām vai starptautiskajām tiesībām, kas Savienības iestādēm jāievēro, ir acīmredzams, ka tām šajā jautājumā nebūtu nekādas rīcības brīvības.
- 222 Ir jāatgādina arī, ka absolūts aizliegums slēgt nolīgumu, kurš attiecas uz strīdīgu teritoriju, neizriet arī no apsvērumiem, kas iekļauti šā sprieduma 207.–210. punktā minētajā ANO padomnieka juridiskajos jautājumos vēstulē. ANO padomnieks juridiskajos jautājumos būtībā norādīja, ka tikai gadījumā, ja Rietumsahāras dabas resursu izmantošana būtu notikusi, “neievērojot [tās] tautas intereses un gribu”, kas dzīvo šajā teritorijā, tā “būtu pretrunā starptautisko tiesību principiem”.

Par Savienības iestāžu rīcības brīvību un faktiem, kas tām jāņem vērā

- 223 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus un to, kas izriet no šā sprieduma 164. punktā minētās judikatūras, ir jāsecina, ka Savienības iestādēm ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz jautājumu, vai ir vai nav jānoslēdz nolīgums ar trešo valsti, kurš būtu piemērojams strīdīgā teritorijā.
- 224 Atzīt, ka tām ir šāda rīcības brīvība, ir vēl jo vairāk pamatoti tāpēc, ka šajā jomā piemērojamās starptautisko tiesību normas un principi – kā izriet no iepriekš minētās ANO padomnieka juridiskajos jautājumos vēstules – ir sarežģīti un neprecīzi. No tā izriet, ka tiesas iestāžu kontrole ir jāattiecina tikai uz jautājumu, vai Savienības kompetentā iestāde, šajā lietā Padome, apstiprinot tādu nolīgumu, kāds apstiprināts ar apstrīdēto lēmumu, nav pieļāvusi acīmredzamas kļūdas vērtējumā (šajā ziņā skat. spriedumu, 1998. gada 16. jūnijs, *Racke*, C-162/96, Krājums, EU:C:1998:293, 52. punkts).
- 225 Ņemot vērā minēto, it īpaši gadījumos, kad kādai Savienības iestādei ir plaša rīcības brīvība, lai pārbaudītu, vai kompetentā iestāde nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, Savienības tiesai ir jāpārbauda, vai šī iestāde ir rūpīgi un objektīvi izvērtējusi visus būtiskos attiecīgā gadījuma apstākļus, kuri pamato no tiem izdarītos secinājumus (spriedumi, 1991. gada 21. novembris, *Technische Universität München*, C-269/90, Krājums, EU:C:1991:438, 14. punkts, un 2010. gada 22. decembris, *Gowan Comércio Internacional e Serviços*, C-77/09, Krājums, EU:C:2010:803, 57. punkts).
- 226 Kā norādīts iepriekš 125. punktā, *Front Polisario* būtībā Padomei konkrēti pārmet to, ka pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas tā iepriekš nebija izvērtējusi atbilstošos konkrētā gadījuma apstākļus, it īpaši attiecībā uz iespējamo nolīguma, kura noslēgšana ir apstiprināta ar apstrīdēto lēmumu, piemērošanu Rietumsahārai un no šīs teritorijas eksportējamajiem produktiem.
- 227 Šajā ziņā, lai gan ir taisnība, kā tika norādīts iepriekš 146. punktā, ka no Pamattiesību hartas, kuru prasītāja minēja saistībā ar trešo pamatu, neizriet absolūts aizliegums Savienībai slēgt nolīgumu, kurš var izrādīties piemērojams strīdīgā teritorijā, tomēr ir jāatzīst, ka šādas teritorijas iedzīvotāju pamattiesību aizsardzībai ir īpaša nozīme un tādējādi tas ir jautājums, kas Padomei jāvērtē pirms šāda nolīguma apstiprināšanas.

- 228 It īpaši attiecībā uz nolīgumu, kura mērķis tostarp ir atvieglot tādu dažādu produktu eksportu uz Savienību, kuru izcelsme ir konkrētajā teritorijā, Padomei rūpīgi un objektīvi ir jāizvērtē visi būtiskie apstākļi, lai pārliecinātos, ka eksportam domāto produktu ražošana netiek veikta tādējādi, ka tā kaitē konkrētās teritorijas iedzīvotājiem, un ka netiek pārkāptas ne to pamattiesības, tostarp tiesības uz cilvēka cieņu, dzīvību un personas neaizskaramību (Pamattiesību hartas 1.–3. pants), ne verdzības un piespiedu darba aizliegums (Pamattiesību hartas 5. pants), ne brīvība izvēlēties profesiju (Pamattiesību hartas 15. pants), ne darījumdarbības brīvība (Pamattiesību hartas 16. pants), ne tiesības uz īpašumu (Pamattiesību hartas 17. pants), ne tiesības uz godīgiem un taisnīgiem darba apstākļiem, ne bērnu darba aizliegums, ne arī strādājošo jauniešu aizsardzības noteikumi (Pamattiesību hartas 31. un 32. pants).
- 229 No ANO padomnieka juridiskajos jautājumos apsvērumiem attiecībā uz pienākumiem, kas izriet no starptautiskajām tiesībām, kuri apkopoti iepriekš 208. un 209. punktā, arī var tikt izdarīti tādi paši secinājumi.
- 230 Šajā ziņā Padome norāda, ka “tāpēc, ka ir noslēgts līgums ar trešo valsti, Savienība nav un nevar kļūt atbildīga par iespējamām darbībām, ko veikusi šī valsts, neatkarīgi no tā, vai tās ir vai nav pamattiesību pārkāpums”.
- 231 Šī tēze ir pareiza, taču tajā nav ņemts vērā, ka, ja Savienība atļauj eksportēt uz savām dalībvalstīm produktus no šīs citas valsts, kuri ir ražoti vai iegūti apstākļos, kuros nav ievērotas teritorijas, no kuras nāk šie produkti, iedzīvotāju pamattiesības, tā netieši var veicināt šādus pārkāpumus vai tos izmantot savā labā.
- 232 Šis apsvērums ir vēl jo svarīgāks tādas teritorijas gadījumā kā Rietumsahāra, kuru faktiski pārvalda trešā valsts, šajā gadījumā – Marokas Karaliste, lai gan šī teritorija nav iekļauta šīs trešās valsts starptautiski atzītajās robežās.
- 233 Tāpat arī jāņem vērā, ka Marokas Karalistei nav nekādu ANO vai kādas citas starptautiskas instances piešķirtu pilnvaru pārvaldīt šo teritoriju un ka ir skaidrs, ka tā par šo teritoriju nesniedz ANO informāciju, kas paredzēta ANO Statūtu 73. panta e) punktā.
- 234 Šajā pantā ir paredzēts:

“Apvienoto Nāciju Organizācijas dalībvalstis, kuras ir atbildīgas vai uzņemas atbildību par to teritoriju pārvaldi, kuru tautas vēl nav sasniegušas pilnīgu pašpārvaldi, atzīst principu, ka šajās teritorijās dzīvojošo intereses ir primāras, un kā svētu pienākumu uzņemas saistības maksimāli veicināt šo teritoriju iedzīvotāju labklājību starptautiskās miera un drošības sistēmas ietvaros, kas noteikta šajos Statūtos ar šādu mērķi:

[..]

e) ar ierobežojumu, kāds var būt nepieciešams drošības un konstitucionālās kārtības apsvērumu dēļ, regulāri sniegt Ģenerālsekretāram statistisko un cita speciāla rakstura informāciju, kas attiecas uz ekonomiskajiem, sociālajiem un izglītības apstākļiem teritorijās, par kurām viņi ir atbildīgi, izņemot tās teritorijas, uz kurām attiecas XII [par starptautiskās aizbildniecības sistēmu] un XIII nodaļā [par Aizbildniecības padomi] aprakstītā darbība.”

- 235 Tas, ka Marokas Karaliste nesniedz ANO Statūtu 73. panta e) punktā paredzēto informāciju par Rietumsahāru, var vismaz izraisīt šaubas par to, vai Marokas Karaliste atzīst šīs teritorijas iedzīvotāju interešu primāruma principu un pienākumu cik vien iespējams veicināt viņu labklājību, kā paredzēts šajā noteikumā. Turklāt no lietas materiāliem un, it īpaši, no prasītājas iesniegtā teksta, konkrēti Marokas karaļa 2004. gada 6. novembra runas, izriet, ka Marokas Karaliste uzskata, ka Rietumsahāra ir tās teritorijas daļa.

- 236 Padome norāda, ka neviens apstrīdētā lēmuma vai ar to apstiprinātā nolīguma noteikums “neļauj secināt, ka Rietumsahāras dabas resursu izmantošana notiktu, kaitējot minētās teritorijas iedzīvotājiem, ne arī traucē Marokas [Karalistei] nodrošināt, ka dabas resursu izmantošana notiek Rietumsahāras iedzīvotāju un viņu interešu labā”.
- 237 Ir taisnība, ka *Front Polisario* nav pārmetusi Padomei, ka tā apstrīdētajā lēmumā ir iekļāvusi formulējumus, kas izraisītu Rietumsahāras dabas resursu izmantošanu, kaitējot tās iedzīvotājiem.
- 238 Tomēr, kā ir norādīts šā sprieduma 231. punktā, ar konkrēto nolīgumu tiek atvieglots konkrēti Rietumsahāras izcelsmes produktu eksports uz Savienību. Proti, tas ir viens no minētā nolīguma mērķiem. Tāpēc, ja izrādītos, ka Marokas Karaliste izmanto Rietumsahāras resursus, kaitējot tās iedzīvotājiem, to netieši varētu veicināt ar apstrīdēto lēmumu apstiprinātā nolīguma noslēgšana.
- 239 Attiecībā uz argumentu, atbilstīgi kuram nolīguma noteikumi netraucē Marokas Karalistei nodrošināt, ka Rietumsahāras dabas resursu izmantošana notiek tās iedzīvotāju labā, pietiek norādīt, ka nolīgums vēl arī negarantē, ka Rietumsahāras dabas resursu izmantošana notiek tās iedzīvotāju labā. Šajā ziņā tas ir pilnīgi neitrāls, aprobežojoties tikai ar to, ka tas tostarp atvieglo Rietumsahāras produktu eksportu uz Savienību neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav iegūti no izmantošanas, kas veikta Rietumsahāras iedzīvotāju labā.
- 240 Patiesībā šis Padomes arguments liecina, ka, pēc tās domām, vienīgi Marokas Karalistei ir jānodrošina dabas resursu izmantošana tās Rietumsahāras daļas iedzīvotāju labā, kuru tā kontrolē.
- 241 Ņemot vērā it īpaši to, ka Marokas Karalistes suverēno varu pār Rietumsahāru nav atzinusi ne Savienība un tās dalībvalstis, ne, vispārīgāk, ANO, kā arī to, ka nav nekādu starptautisku pilnvaru, kas pamatotu Marokas klātbūtni šajā teritorijā, Padomei, izvērtējot visus šā konkrētā gadījuma attiecīgos apstākļus, lai īstenotu savu plašo rīcības brīvību attiecībā uz nolīguma ar Marokas Karalisti, kas varētu izrādīties piemērojams arī Rietumsahārā, noslēgšanu vai nenoslēgšanu, pašai bija jāpārlicinās, ka nav pazīmju, kas liecinātu par tādu Rietumsahāras teritorijas, kuru kontrolē Maroka, dabas resursu izmantošanu, kas kaitētu tās iedzīvotājiem un aizskartu viņu pamattiesības. Tā nevarēja aprobežoties tikai ar uzskatu, ka Marokas Karalistei ir jānodrošina, ka nekāda šāda veida izmantošana nenotiek.
- 242 Šajā ziņā ir jānorāda, ka *Front Polisario* Marokas kontrolētās Rietumsahāras dabas resursu izmantošanu kvalificē kā “tautsaimniecības vājināšanu, kuras mērķis ir izmainīt Rietumsahāras tautas sabiedrības struktūru”. Tā piebilst, ka tā ANO ir darījusi zināmus savus protestus par nolīguma, kas apstiprināts ar apstrīdēto lēmumu, noslēgšanu. Argumenti, ko tā izvirzījusi saistībā ar piekto un sesto pamatu (skat. šā sprieduma 159., 169. un 170. punktu), arī apstiprina šo nostāju.
- 243 *Front Polisario* lietas materiāliem ir pievienojusi arī detalizētu savas padomes ziņojumu, kurā it īpaši ir iekļauti apgalvojumi, atbilstīgi kuriem būtībā Rietumsahāras lauku saimniecības kontrolējot personas, kas nav pamatiedzīvotāji, un uzņēmumi, kas nav Rietumsahāras uzņēmumi, tie izteikti esot orientēti uz eksportu un to darbības pamatā esot ūdens ieguve no neatjaunināmiem baseiniem, kas atrodas dziļumā. Šajā ziņojumā ir atsauce uz kādas nevalstiskas organizācijas publicētu ziņojumu, kas apstiprinot šos apgalvojumus.
- 244 Ne no Padomes argumentiem, ne no pierādījumiem, ko tā pievienojusi lietas materiāliem, neizriet, ka tā būtu veikusi tādu pārbaudi, kāda minēta šā sprieduma 241. punktā. Attiecībā uz *Front Polisario* apgalvojumiem, kas minēti šā sprieduma 242. un 243. punktā, Padome nav iesniegusi nekādus īpašus komentārus, ne arī tos atspēkojusi, un tas ļauj domāt, ka tā nav pētījusi jautājumu par to, vai Marokas kontrolē esošās Rietumsahāras dabas resursu izmantošana notiek šīs teritorijas iedzīvotāju interesēs vai nē.

- 245 Tomēr no *Front Polisario* minētajiem faktiem ir redzams, ka šie apgalvojumi ir tikuši izplatīti un ka par tiem it īpaši ir tikusi informēta ANO. Tādējādi šos apgalvojumus Padome nevarēja ignorēt un tai bija jāizvērtē to ticamība.
- 246 Padomes argumenti, kas apkopoti šā sprieduma 230. un 236. punktā, turpretī liecina, ka tās ieskatā jautājums par to, vai Rietumsahāras resursu izmantošana notiek, kaitējot vietējiem iedzīvotājiem, vai nē, attiecas tikai uz Marokas iestādēm. Šā sprieduma 227.–233. punktā minēto iemeslu dēļ šai tēzei nevar piekrist.
- 247 No tā izriet, ka Padome nav izpildījusi savu pienākumu pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas izvērtēt visus konkrētā gadījuma apstākļus. Līdz ar to ir jāapmierina prasība un jāatceļ apstrīdētais lēmums, ciktāl ar to ir apstiprināta tajā minētā nolīguma piemērošana Rietumsahārā.
- 248 Ņemot vērā šo secinājumu, nav jāpauž viedoklis par šā sprieduma 27. punktā minēto pierādījumu pieņemamību, jo to ņemšana vērā šajā gadījumā nav nepieciešama.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 249 Atbilstoši Vispārējās tiesas Reglamenta 134. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram nolēmums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram nolēmums ir labvēlīgs. Turklāt saskaņā ar Reglamenta 138. panta 1. punktu iestādes, kas iestājušās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.
- 250 Izskatāmajā lietā Padomei un Komisijai spriedums ir nelabvēlīgs. Lai gan ir taisnība, ka *Front Polisario* ir lūgusi piespriež tām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus tikai savos apsvērumos par Komisijas iestāšanās rakstu (skat. šā sprieduma 31. punktu), ir jānorāda, ka atbilstīgi judikatūrai lietas dalībnieki pēc prasības celšanas un pat tiesas sēdē drīkst izvirzīt prasījumus par tiesāšanās izdevumiem pat tad, ja šādi prasījumi nav bijuši izvirzīti prasības pieteikumā (spriedums, 2006. gada 14. decembris, *Mast-Jägermeister/ITSB – Licorera Zacapaneca* (“VENADO” ar rāmi u.c.), T-81/03, T-82/03 un T-103/03, Krājums, EU:T:2006:397, 116. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 251 Tādēļ jāpiespriež Padomei un Komisijai katrai segt savus tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kas radušies *Front Polisario*.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (astotā palāta)

nospiež:

- 1) Padomes 2012. gada 8. marta Lēmumu 2012/497/ES par Eiropas Savienības un Marokas Karalistes nolīguma noslēgšanu vēstuļu apmaiņas veidā par savstarpējiem liberalizācijas pasākumiem attiecībā uz lauksaimniecības produktiem, pārstrādātiem lauksaimniecības produktiem, zivīm un zivsaimniecības produktiem, 1., 2. un 3. protokola un šo protokolu pielikumu aizstāšanu un grozījumiem Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu nolīgumā, ar kuru izveido asociāciju starp Eiropas Kopienām un to dalībvalstīm, no vienas puses, un Marokas Karalisti, no otras puses, atcelt tiktāl, ciktāl ar šo lēmumu ir apstiprināta minētā nolīguma piemērošana Rietumsahārai;
- 2) Eiropas Savienības Padome un Eiropas Komisija katra sedz savus tiesāšanās izdevumus, kā arī atlīdzina tiesāšanās izdevumus, kas radušies *Front populaire pour la libération de la saquia-el-hamra et du rio de oro (Front Polisario)*.

Gratsias

Kancheva

Wetter

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2015. gada 10. decembrī.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Tiesvedības priekšvēsture	2
Par Rietumsahāras starptautisko statusu	2
Par apstrīdēto lēmumu un tā priekšvēsturi	4
Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi	5
Par pieņemamību	6
Par Front Polisario procesuālo tiesībspēju	6
Par tiešu un individuālu Front Polisario skārumu ar apstrīdēto lēmumu	10
Par lietas būtību	15
Par pirmo pamatu	16
Par otro pamatu	17
Par pārējiem pamatiem	19
Par pilnīga aizlieguma slēgt nolīgumu, kas var būt piemērojams strīdīgai teritorijai, esamību	19
– Par trešo pamatu	19
– Par ceturto pamatu	20
– Par piekto pamatu	21
– Par sesto pamatu	23
– Par septīto pamatu	23
– Par astoto pamatu	23
– Ievada apsvērumi par starptautisko tiesību ietekmi	24
– Par devīto pamatu	25
– Par desmito pamatu	26
– Par vienpadsmito pamatu	28
– Secinājums par absolūta aizlieguma slēgt tādus starptautiskus nolīgumus, kas piemērojami strīdīgā teritorijā, esamību vai neesamību	28
Par Savienības iestāžu rīcības brīvību un faktiem, kas tām jāņem vērā	29
Par tiesāšanās izdevumiem	32